

СПІВПРАЦЯ БІБЛІОТЕК І МУЗЕЇВ МЕЛІТОПОЛЬЩИНИ ЯК РЕСУРС РОЗВИТКУ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

Свген Червоний добавил 11 новых фото — с Натальей Ивановой и еще 2.

30 августа · Львовская область, Львов · 🌐

Про МУЗЕЙ з Мелітополя Мелітопольський краєзнавчий музей / Melitopol' Museum Of Local Lore. Музей з великої букви, невеликого міста. Тут відбувається таке, чому треба повчитись найбільшим музеям країни. Є ще над чим працювати і досконалості немає меж, але головне у них є чудова команда і чудовий лідер, які працюють на спільне благо... а це вже багато значить

Ольга Данилина Молодцы!!! Так держать! Спасибо за интересную презентацию!

Нравится · Ответить · 👍 1 · 29 ноября в 17:30

Zariema Ibrahimova Огромное спасибо! Нам очень важно быть интересными и нужными))

Нравится · Ответить · 👍 1 · 29 ноября в 18:40

Инна Ефименко Отдельное спасибо Наталье Ивановой и Центру Образования Взрослых Мгпу

Нравится · Ответить · 👍 2 · 27 августа в 19:51

село Спасское - место, где я вырос

📅 20 ноя ▾

[Присоединиться](#)

Вот и создан альбом выпускников нашей школы под названием "Живая история нашего села". Было потрачено не мало времени на сбор фотографий, информации по фотографиям и конечно же изготовление самого альбома. Спасибо всем, кто откликнулся и поделился своими фотографиями. Особую благодарность хочу выразить Еременко Татьяне и Любышко Татьяне за помощь в изготовлении нашего альбома. Без их полного участия, без их советов у меня ничего б не получилось. И отдельную благодарность Руденькому Василию Ивановичу за дофинансирование альбома. А также проект «Сотрудничество библиотек и музеев Мелитопольщины как ресурс развития образования взрослых», благодаря которому осуществилась моя мечта по созданию такого альбома. В альбоме собрано 58 фотографий выпусков, начиная с 1939 года по сегодняшнее время, и оставлены страницы для будущих выпускников. Это память на долгие годы.

БЛАГОДІЙНЕ ОБ'ЄДНАННЯ
СОЦІАЛЬНИЙ ФОНД

vhs
DVV International

СПІВПРАЦЯ БІБЛІОТЕК І МУЗЕЇВ МЕЛІТОПОЛЬЩИНИ ЯК РЕСУРС РОЗВИТКУ ОСВІТИ ДОРОСЛИХ

Проект за підтримки
Міністерства закордонних
справ Німеччини

Auswärtiges Amt

УДК 374.7: [023+069] (477.64 - 21 Мелітополь)
ББК 74.4 (4 Укр - 4 Зап - 2 Мел)
С 72

Рекомендовано до друку Вченою радою
Науково-методичного центру освіти доросли МДПУ ім. Богдана Хмельницького
(Протокол № 4 від 5 грудня 2016 р.)

С 72   Співпраця бібліотек і музеїв Мелітопольщини як ресурс розвитку освіти дорослих / Авт. колектив; за заг. ред. С. Прийми. – Мелітополь: МДПУ ім. Богдана Хмельницького, 2016. – 50 с.

ISBN 978-617-7346-57-8

Видання містить інформацію про досвід упровадження проекту «Співпраця бібліотек і музеїв Мелітопольщини як ресурс розвитку освіти дорослих», який є частиною міжрегіонального проекту «Замінімо мури відкритими вікнами» й реалізується Благодійним об'єднанням «Соціальний фонд» спільно з Науково-методичним центром освіти дорослих Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького за підтримки Інституту міжнародного співробітництва Німецької асоціації народних університетів (DVV International), Міністерства закордонних справ Німеччини й Громадської організації «Інформаційно-дослідницький центр «Інтеграція і розвиток».

ISBN 978-617-7346-57-8

© DVV International, 2016
© Авторський колектив, 2016
© Видавництво МДПУ
ім. Богдана Хмельницького, 2016

ЗМІСТ

Прийма С. Професіоналізація бібліотек і музеїв – новий напрям діяльності Центру освіти дорослих	4
Іванова Н. Співпраця бібліотек і музеїв Мелітопольщини як ресурс розвитку освіти дорослих	6
Учасники проекту	8
Освітня програма професіоналізації співробітників бібліотек і музеїв	9
Тренінг «Сучасні бібліотечні та музейні практики»	10
Тренінг «Лідер. Спікер. Партнер»	12
Тренінг «Основи фандрейзингу та написання проектних заявок»	14
Тренінг «PR-технології та комунікація з громадою».....	16
Тренінг «Основи міжкультурної компетентності»	18
Культурні події	21
Ніч у музеї.....	22
Жива бібліотека.....	24
Конкурс міні-проектів	26
Виставка «Ярмарок сучасних ініціатив бібліотек і музеїв Мелітопольщини»	28
Історії успіху	33
Заповідник «Кам'яна Могила» – територія пізнання та творчості	34
Музей – творець новітніх ідей	36
Бібліотека – територія добра й милосердя	38
Moja rodzina	40
Село Спаське – місце, де я виріс.....	42
З Україною в серці	44
Петриківка: спадщина чи сучасність?	46
Висновки та перспективи	48

Сергій Прийма

керівник проекту
«Співпраця бібліотек і
музеїв Мелітопольщини
як ресурс розвитку
освіти дорослих»

ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ БІБЛІОТЕК І МУЗЕЇВ – НОВИЙ НАПРЯМ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРУ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

Діяльність Науково-методичного центру освіти дорослих Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького фокусується насамперед на просуванні ідеї цінності освіти впродовж життя загалом і освіти дорослих зокрема. Уже третій рік поспіль Центр надає різноманітні освітні послуги для різних категорій зацікавлених осіб. Це і курси особистісного зростання, і мовні курси, і курси з основ проектного менеджменту, фандрейзингу тощо.

Розуміючи важливість освіти впродовж життя як визначального чинника регіонального розвитку та фактору конкурентоспроможності як окремих територій, так і держави в цілому, у 2016 році ми розпочали впровадження проекту «Консолідація зусиль провайдерів освітніх послуг у сфері формальної та неформальної освіти дорослих для формування громадянської компетентності мешканців Запорізької області». У рамках проекту було проаналізовано зміст освітніх програм на відповідність культурно-освітнім потребам населення й запитам роботодавців у Запорізькій області; розпочато роботу з консолідування зусиль усіх учасників ринку освітніх послуг для дорослих; створено інформаційний простір для обізнаності жителів Запорізької області з можливостями навчання, розроблено Концепцію регіону, що навчається, як основу ефективної регіональної освітньої політики (на прикладі Запорізької області), а також підвищено рівень громадянської компетентності шляхом надання освітніх послуг у сфері громадянської освіти жителям Мелітополя.

Навесні 2016 року спільно з Центром соціологічних досліджень нашого університету було складено анкету й проведено опитування 427 жителів Запорізької області для з'ясування те, як часто люди прилучаються до

освітнього процесу, які форми навчання для них більш комфортні, які освітні програми вони хотіли б опанувати. Результати соціологічного опитування дали змогу нам глибше зрозуміти культурно-освітні потреби жителів регіону й скоригувати перелік і зміст наших програм.

Аналізуючи потенціал ринку освітніх послуг для дорослих у Запорізькому регіоні, ми звернули увагу на добре розвинену бібліотечну мережу та мережу музеїв. Проте усвідомлення того, що саме ці «культурні» інституції можуть стати надійними партнерами у справі популяризації й упровадження освіти впродовж життя прийшло не одразу. Вивчивши зарубіжний досвід, ми з'ясували, що за кордоном культурні інституції ведуть активний пошук свого місця в багатоманітному сучасному просторі. У розвинених країнах Європи та Азії сфера культури давно вважається не тільки соціокультурним складником життя суспільства, а й являє собою важливий чинник соціально-економічного розвитку, розглядається як один із чинників формування конкурентоспроможності країни в сучасному глобалізованому світі. На культуру дивляться як на складник, що допомагає в розв'язанні економічних, політичних і соціальних проблем.

Провідні бібліотеки та музеї по всьому світу перетворюються на важливі осередки освіти й навчання, оскільки саме вони забезпечують доступ до національної культурної та природної спадщини людям різного фаху та віку, вони стають потужними гравцями у сфері освіти впродовж життя, так званими «освітніми маяками». Є правило доступності до джерел освітніх послуг у цивілізованому суспільстві, що має назву «10/20/30»: від кожного громадянина на відстані 10 хвилин пішки має бути розташована школа, на відстані 20 хвилин – бібліотека чи інший осередок освіти дорослих, і на відстані 30 хвилин – музеї та театри.

В українських реаліях сьогодення, суто за географічними показниками, цього правила інколи дотримуються. Але змісту культурно-освітніх послуг, які надаються закладами культури в кожному місті чи селі, та їх якість потребують суттєвого вдосконалення.

Так ми відкрили для себе новий напрям роботи Центру – професіоналізація працівників закладів культури міста й району, їх підготовка до надання культурно-освітніх послуг відповідно до сучасних потреб громади. А реалізувати це допомогли колеги з Інституту міжнародного співробітництва Німецької асоціації народних університетів (DVV International) і Громадської організації «Інформаційно-дослідницький центр «Інтеграція і розвиток», підтримавши наш проект «Співпраця бібліотек і музеїв Мелітопольщини як ресурс розвитку освіти дорослих».

Для бібліотек і музеїв участь у програмі професіоналізації – це не тільки підвищення освітнього та професійного рівня їхніх працівників, а й гарна нагода показати громаді свій культурно-освітній потенціал зі створення нових культурних послуг і соціальних сервісів, що зрештою може стати надійним підґрунтям для їх подальшого розвитку.

Наталія Іванова

координатор проекту
«Співпраця бібліотек
і музеїв Мелітопольщини
як ресурс розвитку
освіти дорослих»

СПІВПРАЦЯ БІБЛІОТЕК І МУЗЕЇВ МЕЛІТОПОЛЬЩИНИ ЯК РЕСУРС РОЗВИТКУ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

Проектна команда Науково-методичного центру освіти дорослих Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького спільно з Благодійним об'єднанням «Соціальний фонд» у липні 2016 року розпочала реалізацію проекту «Співпраця бібліотек і музеїв Мелітопольщини як ресурс розвитку освіти дорослих». Проект є частиною міжрегіонального проекту «Замінімо мури відкритими вікнами», що реалізується Інститутом з міжнародного співробітництва німецької асоціації народних університетів (DVV International) та громадською організацією «Інформаційно-дослідницький центр «Інтеграція і розвиток» за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ Німеччини.

Проект «Замінімо мури відкритими вікнами» спрямований на розвиток культури співробітництва в локальних спільнотах України через посилення знань і навичок активістів громадянського суспільства, представників місцевих закладів культури, органів влади та журналістів у рамках культурно-освітніх ініціатив, що зорієнтовані на підтримку форм культурного розмаїття та просування інноваційних підходів до освіти дорослих. Передбачалося, що під час участі в проекті бібліотеки та музеї, завдяки партнерству з активістами місцевих громад, зможуть розширити свої функції, розробити культурні та освітні програми для різних груп дорослого населення, стати локальними платформами для примирення, діалогу й зміцнення довіри на місцевому та міжрегіональному рівнях.

У процесі написання проектної заявки ми ставили собі за мету сформувати мережу таких собі «агентів змін», які у своїй роботі пропагуватимуть цінність освіти впродовж життя. Оскільки бібліотеки та музеї є основними «культурними» осередками у своїх мікрорайонах, тож дуже важливим є те, щоб вони ставали також освітніми маяками для дорослих.

Проектом «Співпраця бібліотек і музеїв Мелітопольщини як ресурс розвитку освіти дорослих» передбачалося проведення трьох основних змістовних блоків: освітню частину, реалізацію культурних подій та широку

інформаційну кампанію.

Перший блок – освітня програма для підвищення професійного рівня працівників бібліотек і музеїв міста Мелітополя та Мелітопольського району. Щоб з'ясувати, яких навичок бракує нашим учасникам, ми врахували досвід упровадження попередніх подібних ініціатив у культурному секторі. Так, ще в 2012 році у висновках до процесу культурного мапування, який було проведено на той час у Мелітополі, було визначено, що концепція культури як інструменту розвитку відводить культурі (у широкому її розумінні) центральне місце в місцевій політиці щодо таких ключових питань як формування громадянського суспільства, досягнення соціальної злагоди, творчий розвиток громади. Тоді ж була виявлена велика потреба в підвищенні професійної кваліфікації працівників сектора культури в напрямі впровадження нових форм і нових методів роботи, набуття навичок фандрейзингу, менеджменту, зокрема й проектного. Ми також провели опитування працівників бібліотечних і музейних установ міста й району, щодо тематики корисних, на їхню думку, освітніх курсів чи тренінгів. Проаналізувавши їхні відповіді, провели переговори з керівництвом установ культури й розробили освітню програму з п'яти тренінгів.

Окрім основної змістовного складника освітня програма мала на меті й надання можливості її учасникам обмінятися власним професійним досвідом і налагодити партнерські зв'язки. З огляду на завдання освітньої програми, ми обрали тренерів з числа провідних експертів з визначених тем.

Перший тренінг був присвячений вивченню досвіду проведення інноваційних практик бібліотеками та музеями світу. На другому учасники вивчали методики особистісного зростання. На ньому психологи університету разом з учасниками напрацьовували комунікативні практики, стратегії переконливих виступів, навички роботи в команді, партнерські відносини. Третій тренінг був присвячений проектному менеджменту. Четвертий – просуванню культурного продукту, взаємодії з журналістами, залученню цільової аудиторії, вивченню основ PR-технологій. Останній - налагодженню міжкультурного діалогу.

Другий блок – практична частина проекту – складався зі спільної організації публічних заходів на базі Центральної міської бібліотеки м. Мелітополя у форматі «Жива бібліотека» та на базі Мелітопольського міського краєзнавчого музею у форматі «Ніч у музеї». Ці два заклади культури було обрано не випадково, адже вони вже мали свої напрацювання у сфері організації сучасних форм проведення публічних заходів та участі в різних міжнародних проектах, зокрема присвячених подоланню стереотипів і налагодженню міжкультурного діалогу.

Для того, аби набуті теоретичні знання співробітники бібліотек і музеїв могли використати на практиці, ми організували третю частину нашого проекту – провели конкурс міні-проектів серед 25 учасників і профінансували 7 кращих з них. Бібліотекарі й музейники на практиці навчились писати проектну заявку, формувати бюджет, визначати цілі проведення заходів. Це дало змогу протестувати, як учасники засвоїли навчальну програму, наскільки якісно й правильно ми обрали ті напрями, з якими насамперед чергу хотіли б працювати, й чи зможемо ми цю програму зробити сталою в нашій практиці.

І наостанок, у Мелітопольському міському палаці культури ім. Шевченка ми разом з партнерами провели фінальну частину нашого проекту – виставку «Ярмарок інноваційних практик бібліотек і музеїв Мелітопольщини», яка стала чудовою можливістю представити кращі напрацювання учасників проекту, адже його стратегічною метою і була актуалізація освітнього, інноваційного та комунікаційного потенціалів інституцій культури й посилення ролі культури й освіти як чинників порозуміння в суспільстві.

УЧАСНИКИ ПРОЕКТУ

Централізована бібліотечна система відділу культури Мелітопольської міської ради Запорізької області:

- **Центральна міська бібліотека ім. М. Лермонтова** (м. Мелітополь, майдан Перемоги, 1, www.melitopolbiblio.ucoz.ua)
- **Центральна дитяча бібліотека ім. А. Гайдара** (м. Мелітополь, пр-т. Богдана Хмельницького, 5, www.melbibgaidara.ucoz.com)
- **Бібліотека ім. В. Маяковського** (м. Мелітополь, вул. Інтеркультурна, 424)
- **Бібліотека ім. Т. Шевченка** (м. Мелітополь, вул. Дружби, 220)
- **Бібліотека ім. М. Горького** (м. Мелітополь, б-р 30-річчя Перемоги, 6)

Мелітопольська центральна районна бібліотека (Мелітопольський р-н, смт. Мирне, вул. Південна,1, www.kniga11.blogspot.com)

Семенівська сільська бібліотека-філія № 17 (Мелітопольський р-н, с. Семенівка, вул. Першотравнева,57)

Спаська бібліотека-філія № 18 (Мелітопольський р-н, с. Спаське, вул. Вишнева, 68)

Тихонівська бібліотека-філія № 23 (Мелітопольський р-н, с. Тихонівка, вул. Пушкіна, 42)

Мелітопольський міський краєзнавчий музей (м. Мелітополь, вул. Грушевського 18, www.melitopol-museum.jimdo.com)

Національний історико-археологічний заповідник «Кам'яна Могила» (Мелітопольський р-н, смт. Мирне, вул. Заповідна,1, www.stonegrave.org)

Історико-краєзнавчий шкільний музей Мордвинівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Мелітопольської районної ради Запорізької області (www.mordvinovkam.ucoz.ru)

Історико-краєзнавчий музей Новомиколаївської загальноосвітньої школи I-III ступенів Мелітопольської районної ради Запорізької області (www.novom-shkola.jimdo.com)

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

професіоналізації співробітників бібліотек і музеїв

Тренінг «Сучасні бібліотечні та музейні практики»

Тренінг «Лідер. Спікер. Партнер»

Тренінг «Основи фандрейзингу та написання проектних заявок»

Тренінг «PR-технології та комунікація з громадою»

Тренінг «Основи міжкультурної компетентності»

Євген Червоний
(м. Львів)

Координатор
виставкових проєктів
Центру міської історії
Центрально-Східної
Європи

СУЧАСНІ БІБЛІОТЕЧНІ ТА МУЗЕЙНІ ПРАКТИКИ

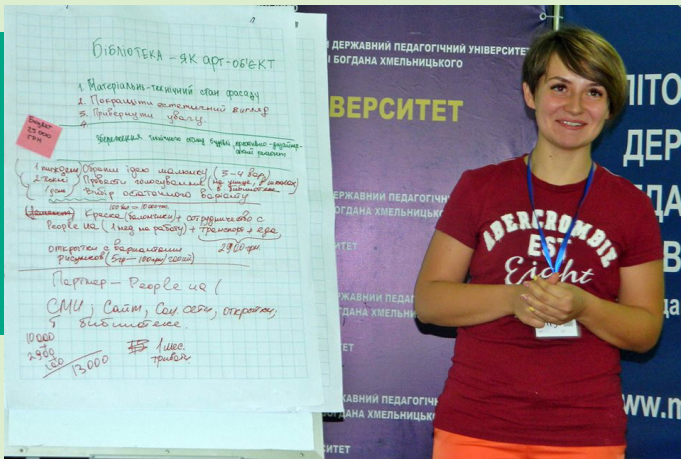
Українські музеї та бібліотеки втрачають свою актуальність через «несучасність», брак спільної мови з відвідувачем для ведення діалогу, заміною їх Інтернет-технологіями. Постає головне питання: яка унікальна пропозиція бібліотек і музеїв, зроблена для своїх відвідувачів, дасть змогу їм вільно конкурувати з іншими закладами та Інтернет-технологіями?

Імовірно, першою унікальною пропозицією є автентичність, під якою розуміється наявність оригіналів книг і артефактів, що мають значно більшу цінність, аніж їх електронні аналоги. На сьогодні немає технологій, які б замінили відчуття й цінність автентичної речі, а наявні технології, які дають змогу лише розширити можливості діяльності музеїв і бібліотек.

Іншою унікальною пропозицією є середовище. Музеї та бібліотеки володіють різноманітними, цікавими й добре відомими локаціями, приміщеннями, просторами, які можуть використовуватись громадами для своїх потреб. Вони можуть сформувати місця для найрізноманітніших подій за участю громади як пропоновані працівниками організації, так і надання приміщень для подій, що організуються активними учасниками громади. Це є логічним з двох позицій. Більшість бібліотек і музеїв фінансуються з бюджету, тобто за кошти платників податків. Відповідно, громадяни фінансують утримання музеїв і бібліотек, які зобов'язані забезпечувати їхні потреби. Іншою позицією є оптимізація використання бібліотечних і музейних просторів. З одного боку, ми бачимо брак місця для фондів, а з іншого – повне запустіння. Відразу виникають запитання: для кого зберігаються ці фонди, якщо ніхто не приходить, для кого опалюються приміщення й використовується електроенергія, якщо там лише музейні чи бібліотечні працівники? Саме тому варто переглянути роль і оптимізувати функціональне призначення бібліотек і музеїв у напрямку становлення їх як «третьох місць».

Концепт «третього місця» був започаткований ще в 1990-х роках. Рей Ольденбург визначає «третє місце» як публічні простори, де люди можуть збиратись і взаємодіяти, на відміну від дому (першого місця) та роботи/школи (другого місця). «Третє місце» пропагують соціальну рівність своїх гостей, надають місця для утворення невеликих ініціатив та

політики і пропонують психологічну підтримку як індивідуально, так і громадам.

За твердженням Каліфорнійської асоціації музеїв, «третє місце» – це: неформальний соціальний простір поза роботою та домівкою; місце, щоб ділитись досвідом між людьми, відкрите для всіх категорій відвідувачів, незалежно від статевої, расової, соціальної належності; легкодоступне місце, безкоштовне або недороге.

В історичному контексті «третьє місце» завжди були й створювались самими учасниками громади. Це могли бути й лавки в сусідському дворі, і шкільний двір або навіть території навколо церков.

У музейній і бібліотечній сферах поширені топові тенденції розвитку, у напрямі яких мають

розвиватися організації. Варто виокремити три основних, що допомагають створити якісні «третьє місця» і трансформувати бібліотеки та музеї в сучасні простори для локальної громади та гостей міста: цифрові технології; демократизація; гейміфікація.

Використання цифрових технологій є надзвичайно широким поняттям і має значні варіативні характеристики. Вони привносять нові риси для «третього місця», а саме: знаходження й оцінка «третього місця» без попереднього відвідування; промоція власних особливих характеристик і декларування власних цінностей через засоби комунікації; розширення залучення відвідувачів.

Демократизація – це процес взаємодії між організацією та громадою або відвідувачами за напрямками діяльності. Залучення громади є важливим процесом актуалізації бібліотек і музеїв, а її залученість – показником успішності й актуальності цих організацій.

Гейміфікація – процес переведення ігрових принципів і технологій у неігровий контекст з різною метою. Такою метою в бібліотеках та музеях є задоволення потреб едьютейнменту (освіта + розвага) як частини неформальної освіти. Цим і відрізняються музеї та бібліотеки від місця формального навчання, тобто від «другого місця». Гейміфікацією ми трансформуємо процес навчання в захоплюючий і легкий формат, а саме навчання стає непомітним для того, хто навчається.

Перетворення музеїв і бібліотек на «третьє місце» не повинно заважати виконанню первинних функцій установ, а лише доповнювати спектр послуг у задоволенні потреб відвідувачів. Музеї та бібліотеки не зобов'язані повністю перетворювати свій фізичний простір, але надання ознак «третього місця» хоча б окремо виділеній частині дасть змогу сконструювати комфортне середовище й згуртувати певний прошарок громади міста на фоні задоволення потреб в освіті чи розвагах, спілкуванні або відпочинку.

ЛІДЕР. СПІКЕР. ПАРТНЕР

Прокоф'єва Олеся

(м. Мелітополь)

кандидат
психологічних наук,
доцент, психодрама-
терапевт (Pife,
Німеччина), тренер,
психолог Центру
психологічної
допомоги «Гармонія»

Царькова Ольга

(м. Мелітополь)

кандидат
психологічних наук,
доцент, арт-терапевт,
засновник, тренер,
психолог Центру
психологічної
допомоги «Гармонія»

«ЛІДЕР»

Енергетика - це один з найважливіших параметрів, що визначають успіх виступу лідера. На енергетику мови впливає висока внутрішня енергетика, що зазвичай виявляється й ззовні: у позах, жестах, голосі, міміці.

Коли оратор починає рухатися – ходити, жестикулювати – енергетика виступу збільшується. Кожен крок до слухачів – це посилення енергетичного впливу на аудиторію. Бажано бути якомога ближче до аудиторії, щоб заряджати її своєю енергетикою. Широкі жести – ознака впевненого господаря, сильної людини, яку краще уважно слухати.

Звичайно, чим гучніший голос, тим сильніша енергетика, а чим тихіший – тим вона менша. Важливо пам'ятати, що за потреби можна говорити й пошепки, але завдяки переміщенням, наближенню до аудиторії, жестикуляції все одно можна створити високу енергетику. Бажано дивитись в очі слухачам, звертатися саме до них, і тоді, завдяки особистому контакту, вдасться поділитися з ними своєю енергетикою!

Структура переконувального виступу. Переконувальний виступ повинен містити чітку, ясну, зрозумілу тезу, що запам'ятовується: головна думка, провідна ідея (2-3 словами). Бажано сформулювати тезу виступу у вигляді яскравого слогана, що запам'ятовується, і озвучувати її в перші ж секунди виступу.

Аргументів має бути від 3 до 5. Вони повинні бути вагомими, зрозумілими й короткими. Аргумент у п'ять пропозицій зрозуміють і запам'ятають набагато краще, ніж аргумент в десять пропозицій.

Що робити з аргументацією «противника»? Одна з ефективних стратегій – розбити аргументи противника ще до того, як вони прозвучать («Мій опонент може заперечити, що це дуже дорого. Насправді ...»).

Наприкінці переконувального виступу слухачам необхідно нагадати основну тезу, причому у вигляді заклик.

«СПІКЕР»

Подолання страху перед виступом. Вправи: «Дихання», «Жест, що "заводить"», «Внутрішній діалог (афірмація)».

Рекомендації для розуміння інших:

- не засудуйте людей, коли спілкуєтесь з ними;

- негативні почуття потрібно відкрито виявляти; вибачення за пережиті почуття не доречні;
- претензії висловлюються до конкретної поведінки, подій, нерозуміння, дій партнера, а не до його особистості;
- минуле й майбутнє не слід обговорювати, знаходьте конкретне рішення в конкретній ситуації;
- уникайте бар'єрів спілкування;
- відкрито висловлюйте свої бажання;
- скажіть, що ви конкретно зробите для свого партнера за умови, що він виконає ваші бажання;
- запитайте партнера, чи бачить він який-небудь інший вихід з проблеми.

«ПАРТНЕР»

Позитивна реакція на критику:

- не заперечувати й не оскаржувати погляди партнера;
- уважно вислухати претензії або докори партнера;
- якщо партнер роздратований – дати йому можливість висловитися;
- переказати його слова, з якими можна погодитися. Очевидні речі краще визнати одразу;
- виявити реальні одиничні висновки за загальними формулюваннями і розпитати про це;
- переформулювати критику й помилки в завдання на майбутнє;
- не відповідати різко на прояви невихованості.

Переваги парної роботи для аудиторії:

- легше утримати увагу на тому, що відбувається;
- слова й приклади хоча б одного з ведучих виявляються зрозумілими;
- набагато вищою стає енергетика в залі;
- охоплюється більший обсяг аудиторії.

Переваги парної роботи для партнерів:

- можливість розподіляти ролі;
- можливість подумати, про що говорити далі;
- відчуття впевненості в собі;
- можливість виправити ситуацію.

- перш ніж висловлювати свої погляди, намагайтеся зрозуміти людей;
- не переривайте співрозмовника;
- спостерігайте за жестами, виразом обличчя, діями інших людей, щоб зрозуміти їхні почуття;
- прагніть отримувати пояснення від інших з приводу того, які емоції вони щоразу відчувають;
- спостерігайте за поведінкою тих людей, які, на вашу думку, мають чуйність, і намагайтеся наслідувати їх.

Рекомендації щодо ведення конфліктної розмови:

- об'єктивно окресліть ситуацію й проблему, що міститься в ній;

Башун Олена
(м. Київ)

кандидат
педагогічних
наук, головний
редактор журналу
«Бібліотечний
форум: історія,
теорія і практика»,
Фулбрайтівський
стипендіат (США).

ОСНОВИ ФАНДРЕЙЗИНГУ ТА НАПИСАННЯ ПРОЕКТНИХ ЗАЯВОК

Термін «фандрейзинг» (fund-raising) складається з двох слів – фінансування (вкладання грошових коштів у цінні папери) та підвищення (вирощування). Тобто це вміння підвищувати (збільшувати) своє фінансування або вміння «вирощувати» гроші. В економічному словнику знаходимо таке трактування поняття фандрейзингу: fund-raising – programmes – програма збору засобів, мобілізація капіталу.

Отже, фандрейзинг – це пошук і залучення додаткових джерел фінансування.

Грант – кошти, засоби, техніка або щось інше, що безоплатно передається донором (фондом, корпорацією, державною установою або приватною особою) некомерційній організації або фізичній особі для виконання конкретної роботи. На відміну від кредиту, грант не потрібно повертати.

Етапами фандрейзингу є:

- ідентифікація – процес визначення потенційних джерел фінансування;
- стратегія – робота над створенням іміджу, рекламна кампанія, планування тактики залучення засобів;
- розвиток – підготовка донорів і попередня робота з ними;
- клопотання – безпосереднє прохання про допомогу та її отримання;
- опікунство – подяка спонсорам і залучення їх до нових пожертвувань у майбутньому.

Ідентифікація – це процес визначення потенційних джерел фінансування.

Для її проведення необхідно чітко визначити:

- за рахунок чого можна поповнити бюджет бібліотеки та музею;
- які є види допомоги;
- хто може допомагати бібліотеці та музею.

Джерелами фандрейзингу є благодійність, меценатство, спонсорство, міжнародні благодійні фонди та інші фонди, місцеві пожертвування, збір коштів «на робочих місцях», зокрема й серед представників влади, акцій по збиранню приватних пожертвувань, благодійні розпродажі, лотереї, теле- або радіо марафони, збір приватних пожертвувань через скарбнички, збір приватних пожертвувань через ощадкаси, платні послуги, розпродаж сувенірів, значків, літератури й т. п., установчі й членські внески, спеціальні події, endowment – пасивні доходи та ін.

У роботі з фондами слід дотримуватись таких підходів. Предметний підхід

ідентифікує фонди, які виявляють зацікавленість у фінансуванні програм у сфері діяльності громадської організації. Географічний підхід визначає фонди, які фінансують програми в певному місті, регіоні, державі. Слід урахувувати, що окремі фонди фінансують здобувачів грантів у різних країнах, у межах однієї держави, регіону. Це допоможе не витратити час і сили на ті фонди, які не профінансують, урахувуючи географічні обмеження дії фонду. За видами підтримки виділяють такі фонди, які надають особливі види допомоги (фінансування будівництва, техніки, надання стипендій приватним особам на навчання, дослідження й т. п.).

Стратегія – це робота над створенням іміджу й рекламна кампанія, планування тактики залучення засобів. Це:

- імідж;
- фірмовий стиль;
- виставки, рекламні заходи, шоу, ярмарки, професійні з'їзди, наукові конференції, ювілеї, звукові рекламні записи, веб-сторінки в Інтернеті;
- інформаційні матеріали: буклети, проспекти, листівки, путівники, звіти для населення, які впливають на імідж;
- зв'язки із засобами масової інформації.

Розвиток – це підготовка донорів і попередня робота з ними. Це:

- навчання персоналу;
- формування комплексу матеріалів про бібліотеку та музей;
- збір інформації про спонсора.

Клопотання – це безпосереднє прохання про допомогу й отримання її. Переконавання донора у вигідності надання допомоги, гарна аргументація є вирішальними для ухвалення рішення про допомогу. Від чіткості й конкретності мети фінансової підтримки залежить рішення про її надання.

Звернутися за допомогою можна безпосередньо під час бесіди з донором або в письмовому вигляді, надіславши йому лист-звернення.

Опікунство – подяка спонсорам і залучення їх до нових пожертвувань у майбутньому.

Система подяки планується в такий же спосіб, як і клопотання, і охоплює всіх без винятку донорів. Це:

- листи-подяки;
- статті в газетах;
- перелік спонсорів;
- розміщення списку спонсорів на сайті тощо.

Остапчук Олена
(м. Житомир)

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальних технологій, директорка Центру гендерної освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка. Сертифікована тренерка з питань комунікаційних технологій. Активна громадська діячка, координаторка проектів ГО «Паритет».

PR-ТЕХНОЛОГІЇ ТА КОМУНІКАЦІЯ З ГРОМАДОЮ

Паблік рілейшнз (PR) – це особлива функція управління, яка допомагає встановлювати й підтримувати загальні принципи спілкування, розуміння, згоди та співпраці між організацією й відповідним колом осіб (Рекс Харлоу).

Цілі комунікації пов'язані з потребою підвищення репутації в суспільстві закладів культури через чітке проголошення того, за що вони виступають і що вони роблять. Тому діяльність організацій пов'язана з комунікаційною роботою. Це означає, що необхідно через різні канали масової комунікації доводити до свідомості населення питання та проблеми означеної сфери; популяризувати культурні ініціативи; роз'яснювати переваги від участі в діяльності культурних інституцій; формувати потребу в культурних продуктах та інституціях загалом; звертатися до громадськості за підтримкою.

Однак, щодо цього є низка проблем:

- керівники бібліотек і музеїв досить часто не є професійними менеджерами, тому не завжди приділяють достатню увагу питанням PR, недооцінюють його значення або соромляться використовувати цей інструментарій; витрати на рекламу, маркетингові дослідження, PR-заходи вважають марнотратством;
- не дуже поширеною є практика утримання PR-служби (відділу) у вітчизняних бібліотеках і музеях;
- регламентація діяльності закладів культури, перелік визначеного обсягу роботи та завдань;
- навчання PR-технологій – затратне, що впливає на можливості працівників закладів культури (зокрема бібліотек і музеїв) практично використовувати цей інструмент.

Як наслідок, зв'язки бібліотек і музеїв з громадськістю є безсистемними, а планування діяльності здійснюється без глибокого вивчення реальних потреб людей.

Ключовим для працівників бібліотек і музеїв є усвідомлення значення комунікаційного компонента в діяльності організації, розуміння принципів роботи зі ЗМІ, оволодіння інструментарієм для проведення інформаційних кампаній.

Комунікаційна кампанія – це організована система тематичних заходів, що охоплює певне питання чи проблему спрямована на досягнення інформа-

ційної мети протягом визначеного періоду часу.

Оскільки ми маємо справу зі ступенем поінформованості/непоінформованості, ставленням, поведінкою й настановами представників цільових аудиторій, то перед визначенням цілей комунікації необхідно провести аналіз наявного стану комунікації з основними цільовими аудиторіями. Також варто враховувати вплив соціальних норм, що регулюють поведінку людей, діяльність суспільних інституцій та їхню взаємодію.

Варто пам'ятати, що люди, які представляють цільову аудиторію, перебувають на різних ступенях володіння інформацією та практиками, що пропонуються певною комунікаційною програмою.

З огляду на це, можна визначити такі стадії: необізнані – обізнані та поінформовані – мають мотивацію до змін – випробовують зміни в поведінці – дотримуються нової поведінки. Відповідно, стратегії взаємодії мають ураховувати ці особливості. Не завжди достатньо лише однієї комунікаційної кампанії, щоб пройти всі названі етапи – більш ефективним буде спланована послідовна робота.

Важливим елементом комунікації з громадськістю є месидж – це висновок, який робить цільова аудиторія, а не повідомлення, яке передає організація. Месидж має: відображати потреби аудиторії; стосуватися переконань і думок аудиторії; бути зваженим, ураховувати особливості ментальності й культури; відповідати на запитання: «Як це стосується мене?».

Стратегія – це частина реалізації. Вона вибудовується відповідно до того, як ви плануєте провадити свою кампанію. Як рухатися до досягнення мети? Як ви збираєтесь охопити цільові групи?

Канали комунікації: медійні (ТБ, радіо, газети, журнали, Інтернет-видання), засоби міжособистісної комунікації (зустрічі, групові обговорення, громадські слухання, консультації тощо) і соціальні мережі. Необхідно до початку комунікації чітко з'ясувати: які є наявні (доступні) канали та які з них користуються довірою у представників цільових аудиторій.

Бюджет. В ідеальному варіанті бюджет слід формувати з огляду на те, скільки вам буде коштувати реалізація комунікаційної кампанії. Навряд чи вдасться втілити в життя абсолютно все, тому спрямуйте свої ресурси на ті методи, які будуть найбільш ефективними. Деякі елементи вашого плану можуть стартувати лише за кілька місяців, а отже, у вас є час, щоб залучити додаткові фінансові активи.

Оцінка (кількісні та якісні індикатори). Проаналізуйте результати вашої PR-кампанії. Використовуйте проміжний і підсумковий види моніторингу. Чи вдалося вам виконати поставлені завдання й досягти мети кампанії? Чи слід подумати про модифікації плану? Якщо так, то як і чому? Плануйте, реалізуйте, насолоджуйтесь, дійте далі!

ОСНОВИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

**Людмила
Афанасьєва**
(м. Мелітополь)

кандидат
філософських наук,
директор центру
соціологічних
досліджень МДПУ
ім. Б. Хмельницького,
радник
міського голови
з інтеркультурної
інтеграції міста
Мелітополь

Міжкультурна компетенція – це комплекс аналітичних і стратегічних здібностей, що розширює інтерпретаційний спектр індивіда, організації в процесі міжособистісної взаємодії з представниками іншої культури. Міжкультурна компетентність стає все більш потрібною, оскільки вона створює основу для професійної мобільності, прилучає до стандартів світових досягнень, збільшує можливості професійної самореалізації на основі комунікативності й толерантності.

Компонентами міжкультурної компетентності організації є: знання – уміння – соціальні настанови. Як же бібліотеки й музеї можуть набути міжкультурних компетенцій? Для цього слід дотримуватись певних рекомендацій, а саме:

- переконайтеся, що ваша організація визнає переваги, які міжкультурна компетентність може привнести в її роботу. Розробіть план дій з міжкультурної компетентності й дотримуйтесь його в робочому середовищі. Визначте, які освітні стратегії та методи необхідні для розробки й підтримки процесу міжкультурної компетентності у вашій організації;
- змінюйте стереотип мислення про інші культури. Це означає, що структура, керівництво, міжособистісні відносини й діяльність організації мають, наскільки це можливо, урахувувати інші цінності, перспективи, стилі, пріоритети й світогляд;
- вибирайте потрібні засоби, відповідно до соціокультурних контекстів, створюйте дискурси, обирайте стратегії й тактики спілкування, прийнятні для досягнення поставлених цілей, що підвищує ефективність міжкультурної взаємодії. З іншого боку, збагачення компонентного складу набутої комунікативної компетенції таким складником, як міжкультурний, – породжує якісно нову психологічну характеристику як особливу здатність людини здійснювати продуктивне міжкультурне спілкування й бути готовим на практиці дієво сприймати культурне різноманіття.

Відвідувачам комфортно брати участь у реалізації громадянських ініціатив, коли:

- спонукає до участі затишна атмосфера спілкування;

- створено емоційний і соціальний комфорт;
- використовуються засоби залучення, що відповідають унікальному соціальному стилю й формату заходу, полегшують активну участь у ньому;
- є можливим вільне висловлювання власної думки, виявлення почуттів, визнання й підтвердження ідей учасників, що дає їм змогу обмінюватися глибокими думками й почуттями;
- сформована готовність до участі (емоційна, інтелектуальна, духовна).

Відвідувачі бачать сенс власної участі, коли:

- обрана до розгляду тема й процес діалогу ґрунтуються на власних знаннях і досвіді, тож люди можуть легко приєднатися до обговорення;

- є розуміння етапів запланованого групового процесу, що дає змогу людям бачити, що їхній внесок стає частиною загальної картини;
- учасники солідарні в цілепокладанні зустрічі й вважають достатньо значущою та цінною власну активність у ній;
- ситуації й процеси, що відображають принципи, цінності та етнічні погляди учасників, забезпечують свободу й широту мислення;
- наявне усвідомлення зв'язку між поточним моментом, особистим досвідом учасників і порушеними на зустрічі питаннями, що дає змогу їм з більшою імовірністю спрямовувати свої зусилля на розв'язання проблем.

Відвідувачі вірять, що можуть змінити ситуацію, коли:

- теми, що безпосередньо пов'язані з проблемами учасників, з їхніми інтересами й сподіваннями на майбутнє, спонукають їх долучитися до обговорення;
- результати здатні справити позитивний вплив на життя самих присутніх;
- учасники вірять, що їхній внесок в обговорення позитивно вплине як на власну ситуацію, так і на життя інших людей;
- учасники можуть вільно використовувати свої знання та досвід у творенні нових смислів і не відчувають обмежень у творчості та ініціативах;
- учасники певні щодо практичних можливостей упровадження власних планів і ухвалених рішень.

Тією мірою, якою міжкультурної компетентності особистість набуває внаслідок суспільної практики, а сама комунікація на перетині культур набуває статусу суспільної цінності, сьогодні й визначається, на нашу думку, актуальність виявлення критеріїв міжкультурної компетентності та імплементація компетентнісних підходів щодо професійного ставлення до здійснення такого міжкультурного обміну в усіх царинах життя українського суспільства.

За пропозицією виконавчого директора НМЦОД МДПУ ім. Б. Хмельницького Катерини Кучиної після проведення всіх тренінгів освітньої програми було організовано невелику сесію для обміну думками щодо участі працівників бібліотек і музеїв у заходах навчальної та практичної частин проекту, на якій учасники поділилися своїми особистими враженнями.

Дуже емоційно першою виступила науковий співробітник Мелітопольського міського краєзнавчого музею **Оксана Беца**: *«Чому раніше ми не співпрацювали з бібліотеками? У нас так багато спільного! Знання отримані на тренінгу з основ проектного менеджменту та фандрейзингової компетентності в рамках цього проекту допомогли мені написати проект, який уже отримав підтримку й почав реалізовуватися в нас у музеї - «Мелітопольські немелітопольці: знайти себе в новій громаді».*

Бібліотекар Центральної районної бібліотеки **Наталія Ламаш** зазначила, що районні бібліотекарі ніколи не брали участь у подібних проектах. Вони отримали багато нових знань, а завдяки «роботі над помилками» проектних заявок - ще краще розібрались як формулювати цілі і завдання, складати графік активностей і формувати бюджет.

Бібліотекар сільської бібліотеки с. Спаське **Наталія Рашевська** висловила побажання: *«Частіше запрошуйте представників сільських і районних закладів культури на культурно-освітні заходи, які проводяться в місті, оскільки працівникам районів ще складніше дізнаватися та брати безпосередню участь у сучасних освітніх програмах. Обмін подібним досвідом з колегами з міста міг би стати дуже корисним для впровадження інновацій у роботу культурних інституцій у сільській місцевості, адже там теж працює багато ініціативних і творчих фахівців».*

Бібліотекар з багаторічним досвідом роботи в міській бібліотеці ім. М. Горького **Лариса Блощаневич** наголосила на тому, що отримані теоретичні знання, набуті практичні навички й налагоджені партнерські зв'язки з колегами особисто для неї є дуже важливими: *«... раніше я взагалі не чула про проекти, а тепер уже можу сама написати проектну заявку! Щиро дякую проекту за те, що ми дізналися так багато про діяльність працівників музеїв!».*

Науковий співробітник Мелітопольського міського краєзнавчого музею **Зарема Ібрагімова** ще раз підкреслила важливість налагодження партнерських відносин з колегами з інших закладів: *«Кілька років тому для працівників культурних інституцій міста проводився культурний квест, де вони могли в ігровій формі познайомитись з колегами. Та лише зараз, саме завдяки цьому проекту, ми маємо змогу неодноразово збиратися разом для обміну досвідом і навчання!»*

КУЛЬТУРНІ ПОДІЇ

Ніч у музеї

Жива бібліотека

Конкурс міні-проектів

Виставка «Ярмарок сучасних ініціатив бібліотек і музеїв Мелітопольщини»

MUSEUM ETHNO FEST

Мелітопольський міський краєзнавчий музей уже давно вийшов за рамки традиційного уявлення про музей. Протягом останніх п'яти років він є не тільки науково-дослідницьким і культурно-освітнім закладом, що займається збереженням, охороною та популяризацією світової та вітчизняної природничої й культурної спадщини, й відкритою, інноваційною, динамічною інституцією.

Сьогодні музей – це заклад, що інноваційно поєднує не лише традиційне ознайомлення з музейною колекцією, й зосереджує увагу відвідувача на феномені окремої історичної події або музеалії, урахувавши особливості вікових груп відвідувачів і використовуючи індивідуальний підхід до груп чи окремих відвідувачів з особливими потребами.

26 серпня 2016 року була реалізована практична частина освітньої програми, що продемонструвала новітні форми роботи культурних інституцій відповідно до сучасних потреб громади міста й району, а саме – відбулися інтерактивна театралізована екскурсія Мелітопольським міським краєзнавчим музеєм та етнокультурна вечірка «MUSEUM ETHNO FEST».

Під час мандрівки музеєм учасники проекту «раптово» побачили хазяїна будинку, у якому зараз розташовується музей, – купця Петра Єгоровича Чернікова, який саме готувався зустрічати гостей свого урочистого прийому початку 20-го століття. Він дуже здивувався, що нині у цього будинку є інший «хазяїн», але зрадів, що теперішні господарі також організують «прийоми» та свята. Разом з нинішнім директором музею вони провели екскурсію залами його колишнього родинного будинку, почули й навіть побачили цікаві історії, у яких оживали персонажі різних часів та епох: «випадково» почули діалог двох працівниць у таксидермічній лабораторії доктора Кроненберга про передачу його колекції пташиних опудал до музею Реального училища; стали свідками бою між скіфською та сарматською царицями за символ влади – золоту діадему; допомогли брату хазяїна купцю Івану Чернікову зібратися на

футбольний матч; а сумні проводи жінкою чоловіка на війну в залі, присвяченому подіям Другої світової війни, під звуки снарядів і літаків-винищувачів зі словами «Ти повернешся...обіцяй мені!!» вразили багатьох присутніх. Ролі всіх історичних персонажів майстерно виконували наукові й технічні працівники музею, серед яких були й учасники нашого проекту.

Потім на подвір'ї музею всім гостям було запропоновано стати безпосередніми учасниками етнокультурної вечірки «MUSEUM ETNO FEST», де можна було легко, весело й цікаво дізнатися про історію заселення нашого краю, познайомитись з національно-культурними товариствами, які діють у нашому рідному місті. Гості мали змогу дізнатися про фондову колекцію музею, у якій зберігається велика добірка речей, пов'язана з історією різних національностей. Городяни, яких також було багато на святі, радо фотографувались у фотозонах, де кожен мав нагоду приміряти національні костюми народностей Мелітопольщини й відчувти себе частиною історії, яка твориться саме тут і зараз.

Протягом вечірки всіх учасників проекту й мешканців міста, які завітали цього вечора до музею, яскравою концертною програмою розважали представники творчих колективів національно-культурних товариств міста. А щоб кожний присутній міг хоч на мить відчувти себе справжнім мешканцем інтернаціонального міста завідувач хореографічного відділення Дитячої школи мистецтв разом з художніми керівниками колективів допомагала засвоїти основні елементи національних танців у неймовірно емоційних майстер-класах. А завершився «MUSEUM ETNO FEST» величезним спільним танцювальним колом.

Колектив краєзнавчого музею висловлює подяку всім національно-культурним товариствам за допомогу в проведенні свята й за їхню творчість, яку вони подарували всім присутнім, а також незмінному виконавцю ролі Петра Єгоровича Чернікова – Віктору Криворотько.

Творчий колектив Мелітопольського міського краєзнавчого музею працює для вас! Будь активним і сучасним – приходь у музей! З нами – наша історія!

ЖИВА БІБЛІОТЕКА

«Жива Бібліотека» – це живі зустрічі зі звичайними людьми, яких бачимо кожен день або не бачили ніколи. Це можливість дізнатися про те, над чим ніколи не замислювалися, можливість отримати інформацію з перших вуст.

17 жовтня 2016 року працівниками Центральної міської бібліотеки ім. Лермонтова проведено захід у форматі «Жива бібліотека».

Метою проведення цього заходу було налагодження міжкультурного діалогу в громаді, презентація успішного досвіду роботи в цьому напрямі працівників Центральної міської бібліотеки ім. Лермонтова, а також демонстрація використання сучасних інтерактивних форм і методів роботи в бібліотечній практиці.

Для досягнення запланованих цілей у повному обсязі підготовку й реалізацію цього заходу, що відбувався під керівництвом координатора проекту Н. Іванової й виконавчого директора Науково-методичного центру освіти дорослих МДПУ ім. Б. Хмельницького К. Кучиної було доручено двом працівницям Центральної міської бібліотеки ім. Лермонтова, які були старанними учасницями нашої навчальної програми, – Інні Шевченко й Вірі Дубровій.

Для участі в заході було запрошено 25 представників бібліотек і музеїв міста Мелітополь і Мелітопольського району й 20 представників громади міста Мелітополь, серед яких були члени національно-культурних товариств, члени релігійних громад, товариства інвалідного спорту й вимушено переміщені особи, які проживають у місті.

Жива бібліотека дуже схожа на звичайну, тільки «книгами» в ній стають люди зі своїм неповторним життєвим досвідом, а замість читання тут - бесіда. «Читач» бібліотеки може поглянути на світ очима іншої людини й спробувати зрозуміти її.

«Книги» представляють різноманітні групи нашого суспільства, які часто зазнають впливу стереотипів і упередженого ставлення до себе, дискримінації або соціальної ізоляції; або ж з представниками певних

верств населення чи професійних груп, які цікавлять «читача». «Живими книгами» на заході були:

- Ідрісова Мінєвера – громадська активістка, перший голова Комітету сприяння повернення кримських татар на історичну батьківщину «Азат», почесний громадянин міста Мелітополя;
- Косяченко Марія – член болгарського національно-культурного товариства «Балкани», майстриня декоративно-ужиткового мистецтва;
- Стаценко Ганна – голова громадської організації «Мелітопольська міська єврейська община»;
- Федоренко Ніна – голова фізкультурно-оздоровчого клубу інвалідного спорту «ФОКІС»;
- Бріцин Михайло – секретар Міжконфесійної ради міста Мелітополя, пастор церкви євангельських християн «Благодать»;
- Лях Марина – представник ініціативної групи внутрішньо переміщених осіб «Новые местные».

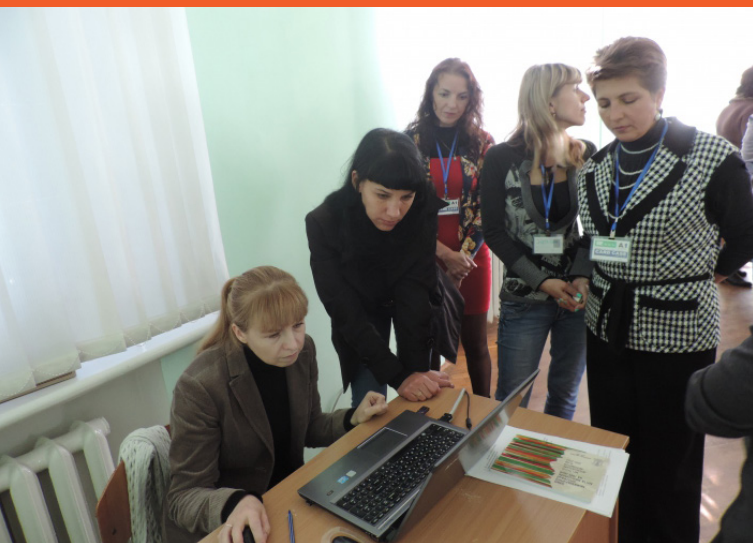
З «Книгами» перед початком заходу було проведено невелике консультування для усвідомлення ними мети, завдань і правил проведення «Живої бібліотеки». Вони були відкритими й відвертими, відповідали на найделікатніші запитання читачів, більша частина яких була продиктована певними стереотипами щодо тих соціальних груп, які представляли «Книги».

Загалом, за аналізом зібраних анкет зворотного зв'язку, проведений захід відповідав запланованій меті. За відгуками відвідувачів, їм вдалося зруйнувати стереотипне сприйняття людей з інвалідністю, представників релігійних конфесій, подолати наявні упередження проти внутрішньо переміщених осіб і представників деяких етнічних груп.

Наші учасники з числа бібліотекарів і музейників зазначили, що формат заходу був зрозумілим і вони мають намір використовувати його надалі у своїй роботі. Одночасно для всіх учасників заходу було проведено презентацію кращих бібліотечних практик Центральної міської бібліотеки, що стало корисним для представників районних і сільських бібліотек, які в ході проекту неодноразово вказували на недостатню кількість заходів з обміну практичним досвідом.

КОНКУРС МІНІ-ПРОЕКТІВ

Для популяризації діяльності закладів культури серед місцевого населення й застосування бібліотекарями та музейниками на практиці теоретичних знань, набутих під час відвідування освітньої частини програми проекту, було проведено конкурс міні-проектів, які мали реалізовувати культурно-освітні ініціативи, спрямовані на налагодження міжкультурного діалогу в громаді.

Положення про конкурс було розроблено командою проекту з урахуванням тематики й пріоритетів проекту «Замінімо мури відкритими вікнами». Презентація положення про конкурс для його учасників відбулася 12 вересня 2016 р. під час проведення третього з серії тренінгів освітньої програми проекту. Оголошення результатів конкурсу й презентація проектів-переможців відбулися 10 жовтня 2016 року після проведення заключного, п'ятого тренінгу освітньої програми проекту.

На конкурс було подано 20 проектних заявок. Головним критерієм відбору успішних проектів стала відповідність їх оголошеним пріоритетам конкурсу. Також конкурсна комісія, ухвалюючи рішення про надання фінансової й методичної підтримки міні-проектам, ураховувала цільову аудиторію проекту, інноваційність запропонованої ідеї, перспективність і потенційну спроможність автора до її впровадження, наявність розробленої інформаційної кампанії, урахування сучасних запитів місцевої громади, географію проектної діяльності, наявність підтримки з боку керівництва закладу, місцевої влади й ключових партнерів, тощо.

З усіх поданих на конкурс проектних заявок координатори не змогли відібрати 7 таких, які б цілком відповідали всім критеріям. Але всі ідеї проектів були надзвичайно цікавими та заслуговували на увагу. Значна їх частина потребувала детального аналізу й доопрацювання. Оскільки метою проведення конкурсу було саме навчання, то для реалізації 7 міні-проектів було вирішено об'єднати декількох співробітників з однієї інституції в невеликі проектні команди для підвищення ефективності їхньої роботи.

Отже, презентації своїх міні-проектів для всіх учасників і представників ЗМІ зробили:

- Пеньова Ольга – заступник генерального директора з наукової роботи Національного історико-археологічного заповідника «Кам'яна Могила» (проект «Кам'яна Могила» - територія пізнання та творчості»);
- Захарова Світлана – завідувач молодшого відділу Центральної міської дитячої бібліотеки ім. Гайдара (проект «Петриківка: спадщина чи сучасність?»);
- Рашевська Наталя – завідувач Спаської сільської бібліотеки-філії № 18 (проект «Живая память нашего села»);
- Пльохова Ірина – бібліотекар Семенівської сільської бібліотеки-філії № 17 (проект «Moja rodzina»);
- Суханова Євгенія – науковий співробітник Мелітопольського міського краєзнавчого музею (спільний проект з Андросовою Мариною «Art&Science»);
- Ламаш Наталя – бібліотекар Центральної районної бібліотеки (спільний проект працівників Центральної районної бібліотеки (сmt. Мирне) «З Україною в серці»);
- Шевченко Інна – бібліотекар Центральної міської бібліотеки ім. Лермонтова (спільний проект з бібліотекарем бібліотеки ім. Горького Блоцаневич Ларисою і бібліотекарем бібліотеки ім. Шевченка Блажаєвою Наталією «Бібліотека – територія добра й милосердя»).

Протягом наступних тижнів жовтня відбувалися зустрічі з авторами ідей-переможниць для доопрацювання поданих проектних заявок, оптимізації запланованих витрат, підвищення ефективності інформаційних кампаній, виявлення цільової аудиторії, налагодження партнерських зв'язків, розроблення графіку проектної активності для надання можливості учасникам проекту відвідати всі заходи переможців.

Незважаючи на те, що в рамках цього проекту нам не вдалося підтримати реалізацію всіх проектних ідей, які представили наші учасники, ми дуже сподіваємось, що вони знайдуть можливості для їх втілення в життя.

Так, на сьогодні, вже реалізовано два з них поза межами нашого проекту.

Проект наукового співробітника Мелітопольського міського краєзнавчого музею Оксани Беци «Мелітопольські немелітопольці: знайти себе в новій громаді» отримав грант на реалізацію від Проекту Українського центру розвитку музейної справи в рамках програми ProMuseum і Харківського літературного музею за підтримки Goethe-Institut в Україні. Метою цього проекту стало надання допомоги новим мешканцям у знаходженні свого місця в громаді шляхом створення на базі музею відкритого середовища довіри, спілкування й обміну досвідом.

Проект Віри Дубрової «Ненудні сутінки в бібліотеці «Аліса в країні див» було реалізовано наприкінці жовтня в Центральній міській бібліотеці ім. Лермонтова. Мета проекту – привернути увагу до творів класичної літератури шляхом організації театралізованих вечірок.

Ще чекають на втілення ідеї й інших авторів – Ірини Лобанової «Облаштування рекреаційного майданчика на території заповідника «Кам'яна Могила»; Оксани Матвєєвої «Мультмузей»; Христини Піскун «Круглий стіл «Сезонні захворювання: профілактика та лікування»; Наталі Скотницької «Я – громадянин України»; Василя Цеомашка «Вшановуючи минуле, зберігаючи сьогодення збагачуємо майбутнє».

Участь бібліотекарів і музейників у конкурсі міні-проектів дала змогу протестувати, як вони засвоїли теоретичну частину проекту і, що особливо важливо, як у майбутньому зможуть застосувати ці знання на практиці. А команді проекту цей конкурс показав, наскільки правильно ми обрали освітні напрями програми й чи буде ця програма сталою в нашій практиці.

ВИСТАВКА «ЯРМАРОК СУЧАСНИХ ІНІЦІАТИВ БІБЛІОТЕК І МУЗЕЇВ МЕЛІТОПОЛЬЩИНИ»

Фінальним заходом проекту мало стати проведення виставки, метою якої було поширення інформації про інноваційні форми роботи бібліотек і музеїв Мелітопольщини та їх популяризація серед населення.

29 листопада 2016 року з 13:00 до 18:00 у фойє першого поверху міського палацу культури ім. Шевченка відбувся масштабний ярмарок, де всі охочі мали можливість узяти активну участь в оригінальних презентаціях кращих заходів культурних інституцій за 2016 рік.

Творчі працівники міських та районних бібліотек і музеїв радо запрошували всіх небайдужих до культурного життя громади, познайомитись з їх цікавими заходами 2016 року та допомогти обрати найкращі з них! Вони різними способами доводили, що сьогодні установи культури використовують широку палітру форм роботи, щоб відповідати сучасним вимогам до культурних послуг для різних категорій населення. На базі бібліотек і музеїв уже сьогодні діють дозвілєві, інформаційні, родинні центри, мовні курси, клуби хенд-мейду й реалізується безліч корисних ідей, які пропонуються відвідувачам. На жаль, далеко не всі мешканці міста та району володіють інформацією про розширення функцій наших закладів культури, тому втрачають можливість долучитись до їх культурно-освітніх ініціатив. Отже, ярмарок став гарною нагодою заявити закладам культури міста та району про себе.

Так, у «Бібліотечному кварталі», організованому представниками публічних бібліотек міської Централізованої бібліотечної системи на відвідувачів чекали яскраві персонажі «Академії казкових наук»; майстер-класи з арт-терапії, декоративно-ужиткового мистецтва й виготовлення української символіки або

прикрасвласноруч; «Бібліобар»; «Книжкова дегустація «Дивний красень» з гарбузовими смаколиками; куточок краси «Косоплетіння»; «Симфонія читання», «Літературний фуршет»; презентація громадського «Центру сімейного дозвілля»; «Буккросінг»; численні фотосушки з презентацією фотозвітів кращих заходів і багато іншого.

Районні бібліотеки теж дивували своїх відвідувачів.

Жодний дорослий не залишився байдужим після перегляду презентації фотоальбому випускників Спаської сільської школи «Жива пам'ять нашого села» з фотокартками ще з 40-х років, які збирали й комплектували в альбом останні місяці майже всі сьогоденні й колишні мешканці с. Спаське. Також бібліотекар Наталя Рашевська охоче проводила майстер-клас з в'язання гачком, який вона практикує у своєму бібліотечному клубі.

Дуже яскравою була театралізована презентація українсько-польського центру культури «Moja rodzina», який, з легкої руки учасниці проекту Ірини Пльохової, уже успішно діє на базі Семенівської бібліотеки, де дорослі та ще юні українські поляки вивчають польську мову, культуру та традиції.

Центральна районна бібліотека прямо на своїй локації запрошувала всіх стати учасниками цікавих майстер-класів з виготовлення патріотичних сувенірів, презентація яких відбулася в бібліотеці під час роботи над проектом «З Україною в серці», який об'єднав місцевих мешканців на базі Мирненської бібліотеки для виготовлення подарунків військовим частинам, розташованим неподалік від селища.

Музеї підготували не менш вражаючі ініціативи, під час яких можна було зануритись у минуле нашого краю й поспілкуватись зі «справжніми» скіфами й амазонками, духоборами та знатними купцями, представниками інтелігенції XIX століття, ролі яких майстерно виконували артистичні музейні співробітники.

Музей Новомиколаївської школи демонстрував, як сучасні діти можуть тонко відчувати цінність національної культурної спадщини й допомагати її зберігати.

Інтерактивний майданчик «Кам'яна Могила – територія пізнання та творчості» Національного історико-археологічного заповідника «Кам'яна Могила» всім відвідувачам пропонував можливість узяти участь у цікавій віртуальній екскурсії її гротами та печерами, спробувати власноруч зробити «скульптурний шедевр» з пісковика або глини й забрати собі на згадку такий унікальний сувенір.

«Подорожі музейним лабіринтом» від Мелітопольського міського краєзнавчого музею ознайомлювали з побутом людей кам'яного віку, досвідом застосування кременієвих знарядь, використанням лікарських рослин, а також познайомили з власником будинку музею – купцем Черніковим, який усіх відвідувачів запрошував відвідати палеонтологічну лабораторію початку ХХ ст., поспілкуватися з гостинною хазяйкою духоворської оселі, навчитися основ каліграфії від музейного художника й залишити гарне фото на згадку в яскравій фотозоні.

Кожен учасник ярмарку, відвідавши всі локації, мав можливість віддати свій голос за 3 найбільш корисні й привабливі, на його думку, ініціативи, що були представлені на ярмарку. За результатами голосування бібліотеки та музеї визначатимуть пріоритетні форми своєї діяльності на 2017 рік. За приблизними підрахунками, учасниками виставки стали близько 600 городян і мешканців району.

Аналізуючи участь у виставці, її учасники та керівництво закладів культури міста й району зазначили, що така форма презентації роботи закладів є, безперечно, цінним досвідом і гарною можливістю привернути увагу громадськості до можливостей культурних інституцій стати справжнім «третім місцем» для кожного мешканця, де він зможе долучитися до культурного та суспільного життя своєї громади.

Також ця виставка стала своєрідним звітом про виконання учасниками міні-проектів і надала їм можливість ще раз обмінятися власним досвідом, поспілкуватися в невимушеній атмосфері один з одним і домовитися про спільні заходи на майбутнє.

ВІДГУКИ УЧАСНИКІВ ЯРМАРКУ

Колектив Мелітопольського міського краєзнавчого музею так написав про цей захід: *«Ми дуже сподіваємось на те, що в майбутньому подібні заходи стануть більш популярними серед населення, виходячи з того, що різні вікові категорії жваво та з задоволенням брали участь у наших майстер-класах: прали старовинним способом, різали шкіру кременем, як первісні люди, ідентифікували кістки вимерлих тварин, як палеонтологи, розпізнавали рослини за запахом, як справжні травники-ботаніки».*

Директор Мелітопольського міського краєзнавчого музею Ібрагімова Лейла так резюмує участь у ярмарку: *«Ми дійшли висновку, що подібний досвід участі у виїзних заходах можна використовувати для проведення «музейних десантів» на території різних освітніх закладів і в громадському просторі».*

Бібліотекар Семенівської сільської бібліотеки Ірина Пльхова зазначила: *«Захід, безумовно, мав великий успіх і користь як для учасників, так і для відвідувачів ярмарку, бо надав можливість ознайомитися з новими формами роботи й відвідати всі бібліотеки і музеї Мелітопольщини одночасно».*

Бібліотекарі бібліотеки ім. Горького залишили такий відгук про ярмарок: *«Взагалі все, що на ярмарку відбувалося, було цікаво і учасникам, і гостям. Нам, як фахівцям, було цікаво наочно ознайомитись з новими формами роботи колег з району та міста, обмінятися враженнями й зауваженнями один з одним. Характерною рисою кожної тематичної зони стало застосування елемента інтерактивності, бо відвідувачам хотілося бути активними учасниками, а не пасивними спостерігачами. Отже, подібний обмін досвідом є необхідним і результативним. Він дає можливість не тільки чогось навчитися, а й отримати задоволення від втілення власних творчих мрій».*

Мелітопольська центральна районна бібліотека так відгукнулась про участь у Ярмарку інновацій: *«Для нас це стало великою практикою в популяризації своєї діяльності серед широкого кола користувачів, це величезний професійний обмін досвідом, спілкування з професіоналами своєї справи, налагодження партнерських відносин. Участь у Ярмарку посприяла залученню нових відвідувачів до бібліотеки, про це ми можемо впевнено заявити вже навіть через тиждень після нього. Нам і надалі хотілося б мати змогу брати участь у подібних заходах».*

Бібліотекарі бібліотеки ім. Шевченка наголосили: *«Ми побачили багато нових заходів, які сьогодні проводяться в усіх культурних інституціях. Бібліотеки та музеї, на нашу думку, вийшли на новий рівень обслуговування. Завдяки цьому Ярмарку, ми відчули, що наші старання не даремні».*

На запитання бібліотекарів Центральної міської бібліотеки ім. Лермонтова «Якою Ви бачите нашу бібліотеку в наступному 2017 році?» мешканці міста залишили такі побажання:

- Затишною та новітньою, більше нової літератури як для дітей, так і для дорослих;
- Сучасною, інноваційною! Бажаємо усім співробітникам натхнення та енергії;
- Поповнення книжкового фонду цікавою літературою;
- «Море» книжкових новинок і вдячних читачів;
- Креативною, прогресивною, комфортною, готовою до розвитку та спілкування.

Бібліотекарі бібліотеки ім. Маяковського так висловили свої враження: *«На ярмарку ми отримали безцінний досвід від колег, побачили нові форми та ідеї, які можна використовувати у своїй роботі. Особливо сподобалось спілкування з людьми в неформальній обстановці. Ми остаточно переконались, що наша робота дуже корисна та затребувана серед різних верст населення».*

ІСТОРІЇ УСПІХУ

Заповідник «Кам'яна Могила» –
територія пізнання та творчості

Музей – творець новітніх ідей

Бібліотека – територія добра й милосердя

Moja rodzina

Село Спаське – місце, де я виріс

З Україною в серці

Петриківка: спадщина чи сучасність?

ЗАПОВІДНИК «КАМ'ЯНА МОГИЛА» – ТЕРИТОРІЯ ПІЗНАННЯ ТА ТВОРЧОСТІ

Пеньова Ольга

заступник
Генерального
директора з наукової
роботи

Національний
історико-
археологічний
заповідник
«Кам'яна Могила»
Запорізька обл.,
Мелітопольський р-н,
смт. Мирне,
вул. Заповідна,1.

тел.: 067-69-41-146
stonegrave@ukr.net
www.stonegrave.org

Перш ніж почати роботу над своїм проектом, ми провели аналіз відвідування нашого заповідника. Було виявлено, що мешканці м. Мелітополя та Мелітопольського району становлять лише 7% від загальної кількості відвідувачів заповідника, всі інші відвідувачі – туристи з різних регіонів України та світу. Ми замислились, як нам залучити мешканців міста та району до постійного відвідування заповідника?

Звичайно, сьогодні, опинившись в умовах швидкої зміни пріоритетів сучасного суспільства, музеї та заповідники змушені конкурувати з різноманітними розважальними закладами, тому вельми актуальним є завдання залучення сучасного глядача до музею й перетворення його перебування там на яскраву подію. Тому в нас з'явилась ідея проведення соціально-мистецького форуму «Заповідник «Кам'яна Могила» – територія пізнання та творчості», метою якого є створення на території заповідника інтерактивного майданчика для популяризації історико-культурної спадщини рідного краю, міжкультурного діалогу, активізації творчого й пізнавального потенціалу мешканців м. Мелітополя й Мелітопольського району.

Для досягнення мети міні-проекту було визначено такі завдання:

- Виявлення громадської думки щодо зацікавленості інтерактивними практиками на базі Національного історико-археологічного заповідника «Кам'яна Могила»;
- Інформування мешканців м. Мелітополь і Мелітопольського району про можливість використання інтерактивного майданчика на базі Національного історико-археологічного заповідника «Кам'яна Могила»;
- Популяризація історико-культурної спадщини краю й активізація творчого й пізнавального потенціалу мешканців міста та району.

Для отримання інформації про зацікавленість місцевих мешканців діяльністю заповідника працівники заповідника спільно з партнерами – Центром соціологічних досліджень МДПУ ім. Б. Хмельницького – провели експрес-опитування 500 місцевих мешканців.

Проаналізувавши їхні відповіді, було встановлено, що мешканці м. Мелітополя й Мелітопольського району зацікавлені в проведенні на території заповідника різних фестивалів, тематичних свят і майстер-

Програмою заходу було передбачено урочисте відкриття свята, робота виставки-ярмарку виробів майстрів і проведення майстер-класів з декоративно-ужиткового мистецтва на Алеї майстрів, проведення інтерактивної екскурсії «Обряди Приазовського степу» стежками заповідника. Після проведення екскурсії всі охочі мали змогу прилучитися до майстер-класів «Гончарне коло», «Стрільба з лука», «Гра на етнобарабанах», «Горловий спів» від представників Етноклубу «БарабанЗа», наукових працівників самого заповідника, історико-патріотичного товариства «Великий степ». На дітлахів, яких також було багато на святі, чекала цікава ігрова програма з використанням історичних традиційних забав наших пращурів.

Партнерами заходу виступили не лише профільні громадські організації, що займаються діяльністю у сфері досліджень історичного минулого нашого краю та реалізацією творчих покликів громадян різного віку, а й викладачі та студенти навчальних закладів міста, працівники закладів культури міста та району. Вони й стали героями та виконавцями епізодів «живої історії» під час проведення інтерактивної екскурсії.

Після проведення всіх заходів форуму ми за допомогою волонтерів зібрали 100 анкет зворотного зв'язку для отримання інформації про враження відвідувачів і коригування планів своєї майбутньої роботи з урахуванням побажань громади. Відвідувачі зазначали, що їм сподобався формат заходу, зауважили, що інформація про історію краю, яка була презентована в незвичний спосіб інтерактивної екскурсії, була більш зрозумілою та доступною для різних вікових категорій відвідувачів. Більшість респондентів наголосили, що такий формат є корисним і привабливим для проведення сімейного відпочинку.

До глядацької аудиторії заходу, за нашими підрахунками вдалося залучити понад 650 осіб.

Ми вважаємо, що таке масове відвідування території заповідника протягом одного дня в таку пору року є кращим показником актуальності самої ідеї й успішності її реалізації.

класів. Тому було ухвалено рішення про проведення тематичного свята «Жива історія», яке стане першим кроком на шляху до діалогу з громадськістю й подальшого перетворення заповідника на осередок освіти і навчання та творчої самореалізації людей різного фаху й віку.

Презентацію свого міні-проекту для всіх учасників і представників місцевих ЗМІ я зробила 10 жовтня 2016 року після проведення заключного тренінгу освітньої програми проекту. На презентації я запросила всіх присутніх і глядацьку аудиторію місцевих телеканалів, а також читачів преси до Національного історико-археологічного заповідника «Кам'яна Могила» вже в наступну суботу – 15 жовтня 2016 року.

Євгенія Суханова

науковий співробітник

Мелітопольський
міський
краєзнавчий музей
м. Мелітополь,
вул. Грушевського 18,
(0619) 44-45-14
melitopol.museum@
gmail.com
melitopol-museum.jimdo.com

МУЗЕЙ – ТВОРЕЦЬ НОВІТНІХ ІДЕЙ

Донедавна музеї сприймали як «вежі зі слонової кістки», як зберігачів минулого, які не пов'язані з соціально-політичними процесами країни й новими потребами відвідувача XXI сторіччя. Сьогодні багато музеїв стають більш активними агентами суспільних процесів, зростає їхня роль, як закладу, де не лише можна пізнати нове, а й культурно розважитись. Для цього співробітники музеїв використовують нові сучасні форми роботи, щоб презентувати свою колекцію. Це і відеоінсталяції, бенефіси старовинних речей, мультимедійні презентаційні зустрічі. Крім того, велике значення має введення нових додаткових форм роботи (етикет-класи, літературні та музичні кафе, розмовні клуби з вивчення іноземних мов, кінофестивалі), що створює новий імідж іміджу музеїв нової генерації.

Мелітопольський міський краєзнавчий музей завжди був відкритий для співпраці з науковими інституціями, навчальними закладами, громадськими організаціями, творчою елітою міста, регіону, світу. Наша інституція відкриває свій простір для презентацій, зібрань різноманітних об'єктів культурної спадщини, а також надає можливості для реалізації творчого й наукового потенціалу музейникам, науковцям, студентам у бібліотеці та фондах музею, а також ураховує сучасні потреби відвідувача та використовує нарративні джерела в експозиціях і виставках музею.

Участь у цьому проекті для наукових співробітників – ще одна можливість наблизитися до нашої мети – зробити музей справжнім центром спільноти, й при цьому зберегти статус установи, яка йде в ногу з часом, не забуваючи й про свою традиційну роль «сховища муз».

У листопаді 2016 року в Мелітопольському міському краєзнавчому музеї стартувала творчо-пізнавальна акція "Art & Science", спрямована на популяризацію додаткових культурно-освітніх і навчальних форм роботи музею для різновікової аудиторії, на сприяння творчій співпраці дітей, батьків, вихователів, учителів, музейників шляхом залучення їх до участі в шоколадній майстерні та реконструкції археологічних розкопок на базі музею та дитячого дошкільного закладу. У рамках акції було проведено три заходи: 2 на території музею для гостей з клубів за місцем проживання Центру дитячої та юнацької творчості та 1 на території дитячого дошкільного навчального закладу.

Першими учасниками творчо-пізнавальної акції "Art & Science", яка проходила 6 листопада в краєзнавчому музеї, стали батьки, вихованці та педагоги-організатори клубу за місцем проживання «Буревісник». У першій частині проекту "A&S" було презентовано нові форми роботи, які нині пропонує музей: художні майстер-класи з графіки та каліграфії, студії body-art, театралізовані екскурсії, інтерактивне краєзнавство та інші пізнавальні й розважальні заходи. У другій частині заходу співробітники музею ознайомили учасників з історією виникнення шоколаду й поринули разом з ними у світ шоколадного мистецтва. Одночасно з цим, в антуражі зали

археології музею було представлено методологію археологічних розкопок і запропоновано відшукати «скіфські скарби». Уже після першої зустрічі було помічено високу зацікавленість учасників у майстер-класах, бажання впроваджувати їх у дитячих закладах і приємно проводити час всією сім'єю.

Учасниками другої зустрічі, що відбулася 11 листопада в дитячому садочку «Берізка», стали вихователі, діти та їхні батьки. Натхненні переглядом мультфільмів «Солодке життя» та «Археологія» юні археологи й шоколатьє різнобарвним шоколадом малювали родинну квіточку та розкопували імпровізований курган у пошуках «золотих» скіфських пластин.

І, нарешті, 12 листопада на фінальній зустрічі краєзнавчий музей знову перетворився на територію археологічних досліджень і шоколадного розпису для відвідувачів клубу за місцем проживання «Юність», де діти разом з батьками та педагогами занурилися у творчий і науковий процес, отримали багато яскравих емоцій і вражень і забажали в майбутньому «працювати в музеї», «стати кондитером», «взяти участь у справжніх розкопках».

Злагоджена співпраця учасників і співробітників музею гарантувала успіх творчо-пізнавальної акції "A&S". Приємно здивувало організаторів проекту й те, що в заходах узяло участь більше учасників, ніж очікувалось.

Рефлексія учасників і спостереження менеджерів, координаторів та експертів проекту показали, що творчо-пізнавальна акція, безумовно, має довготривалі перспективи життєдіяльності. У результаті реалізації проекту було залучено нових потенційних відвідувачів музею, здобуто новий досвід проведення майстер-класів як у музейному просторі, так і поза його стінами й організовано успішну партисипацію різновікової аудиторії.

Керівники проекту: наукові співробітники краєзнавчого музею Євгенія Суханова та Марина Андросова у співпраці з Зареєю Ібрагімовою, Оксаною Матвєєвою та волонтером – студенткою природничо-географічного факультету МДПУ ім. Б. Хмельницького Марією Руденко.

Інна Шевченко
бібліотекар

Центральна міська
бібліотека
ім. М. Лермонтова
72312, Запорізька обл.,
м. Мелітополь,
майдан Перемоги, 1
melitopolbiblio.ucoz.ua
library@mlt.gov.ua

БІБЛІОТЕКА - ТЕРИТОРІЯ ДОБРА Й МИЛОСЕРДЯ

Три міські бібліотеки Централізованої бібліотечної системи м. Мелітополя (Центральна міська бібліотека ім. М. Лермонтова, бібліотеки ім. М. Горького та ім. Т. Шевченка) вибороли право на реалізацію міні-проекту «Бібліотека – територія добра й милосердя».

14 листопада 2016 року в Центральній міській бібліотеці ім. М. Лермонтова відбувся захід у форматі фокус-групи. Метою проведення заходу було не лише залучити людей з інвалідністю до цільової аудиторії бібліотеки, а й знайти відповіді на складні питання щодо покращення ситуації з наданням культурно-освітніх послуг, організацією дозвілля, соціальної реабілітації й адаптації людей з інвалідністю.

Така цільова аудиторія є новою для міських бібліотек, а для БО «Соціальний фонд» навпаки, це одна з пріоритетних груп, з якою проводиться робота. Місце проведення також було обрано не випадково – лише Центральна міська бібліотека є досить доступною для людей з інвалідністю.

До участі в заході було запрошено людей з інвалідністю, що є членами клубу інвалідного спорту «Фокіс», Мелітопольського міського товариства інвалідів, благодійного об'єднання «Соціальний фонд». У затишній і невимушеній обстановці відбулося знайомство гостей з роботою Централізованої бібліотечної системи. Я першою привітала гостей і зробила презентацію різноманітних форм роботи публічних бібліотек міста, надала інформацію про ті традиційні та інноваційні культурно-освітні та соціальні послуги, що надають мешканцям міста міські бібліотеки.

Основною частиною заходу стало бібліоопитування у форматі фокус-групи для виявлення культурно-освітніх потреб людей з інвалідністю, які може задовольнити Централізована бібліотечна система.

Модератором цієї частини заходу стала Лариса Блощаневич, якій вдалося створити робочу й водночас довірливу приємну атмосферу, що сприяла продуктивній роботі та досить відвертій розмові.

На обговорення були винесені такі питання:

-Сучасна бібліотека для людей з інвалідністю: яка вона?

-Які заходи Ви хотіли б відвідувати в бібліотеках?

-Які особливості формування фонду бібліотеки для людей з інвалідністю?

Підбиваючи підсумки опитування, було виявлено, що людей з обмеженими фізичними можливостями турбують питання наявності пандусів з поруччям для заїзду до приміщення бібліотеки, гарного освітлення в бібліотеці, обладнання туалету, наявність зупинки автотранспорту «на вимогу» біля будівель бібліотек, інформаційне забезпечення й реклама заходів бібліотек тощо.

Учасники фокус-групи запевнили, що вони залюбки відвідуватимуть літературні вечори, години спілкування, читацькі діалоги, де можна обмінятися думками про книги, презентації нових книг, а також курси підвищення комп'ютерної грамотності. Деякі учасники висловили побажання отримувати юридичні консультації й запропонували створити кіноклуб для перегляду й обговорення художніх фільмів. Фонди бібліотек, на думку людей з інвалідністю, слід доповнити книгами, що видані рельєфно-крапковим шрифтом Брайля, «аудіо-книгами», комп'ютерними клавіатурами для незрячих людей. Лариса Петрівна вважає, що так воно й має бути, бо, безсумнівно, бібліотека – це те місце, де має бути цікаво й зручно кожному.

Наступна частина заходу передбачала проведення майстер-класу з основ медіа-грамотності. Майстер-клас проводила Наталя Блажаєва, яка має досвід проведення майстер-класів з основ медіа-грамотності для літніх людей у своїй бібліотеці. Вона вважає, що бібліотеки давно вже перетворились з книгозбірень на інформаційні та дозвілєві центри, а в разі подальшої активної позиції мають усі шанси перетворитися на центри освіти дорослих.

Результати реалізації міні-проекту задовольнили як організаторів, так і учасників: встановлено партнерські зв'язки бібліотек з новими громадськими організаціями, представники яких виявили намір бути постійними відвідувачами масових заходів бібліотек; планом роботи бібліотеки на 2017 рік передбачено врахування виявлених інформаційних потреб людей з інвалідністю; розширено групу потенціальних відвідувачів курсів з комп'ютерної грамотності, які систематично проводять бібліотеки.

MOJA RODZINA

Пльохова Ірина
бібліотекар

Семенівська сільська
бібліотека-філія № 17
Мелітопольської
районної ЦБС
Запорізька обл.,
Мелітопольський р-н.
с. Семенівка,
вул. Першотравнева, 57
тел. : (068) 99-51-139
irina.plexova.79@mail.ru

У 2016 році впродовж серпня-листопада я навчалася за освітньою програмою професіоналізації співробітників бібліотек і музеїв у межах проекту «Співпраця бібліотек і музеїв Мелітопольщини як ресурс розвитку освіти дорослих».

За умовами програми необхідно було написати власний міні-проект. Хотілося б зазначити, що я з дитинства дуже захоплююся історією та культурою Польщі, бо всі мої рідні по лінії мами є поляками. У місті Мелітополі вже давно діє україно-польське товариство «Полонія», але мешканцям сіл не завжди зручно діставатися до міста й часто дуже складно брати участь у його заходах.

Саме тому відразу й виникла ідея написати міні-проект, результатом якого буде створення українсько-польського культурно-освітнього центру «Moja rodzina», що буде допомагати мешканцям району знаходити своє коріння й сприяти національному відродженню етнічних поляків, розвитку національної самосвідомості, популяризації спільної історії польського та українського народів, підтримці розвитку ідеї міжкультурного діалогу та підняття його цінності в суспільстві.

Коли мій проект було обрано серед 7 переможців, я дуже зраділа, оскільки йшла до цього, мабуть, усе своє життя. Ще в період підготовки проекту ми провели опитування мешканців сіл Костянтинівка, Семенівка й Терпіння та з'ясували, що понад 30 осіб, які мають польське коріння, бажають брати участь у роботі майбутнього центру, і це був тільки початок!

У рамках проекту 18 листопада 2016 року в приміщенні Семенівської сільської бібліотеки відбулося урочисте відкриття українсько-польського культурно-освітнього центру «Moja rodzina». Цей захід перетворився на справжнє свято районного масштабу. На ньому були присутні не лише постійні читачі бібліотеки, а й мешканці Семенівки та інших сіл району, які мають польське коріння, учні й викладачі місцевої школи, представники сільської та районної влади, колеги-бібліотекарі з районних бібліотек і місцеві ЗМІ.

У своєму виступі на відкритті центру сільський голова Андрій Єрмоленко підкреслив, що зараз Україна активно використовує досвід Польщі у сфері проведення реформ, так що знання про культуру та історію цього народу також будуть досить корисними.

Звичайно, що в такому багатонаціональному краї, яким є Мелітопольський район, центр не має бути мононаціональним. Його двері завжди відчинені для представників усіх національно-культурних товариств. Тому на урочистому відкритті довгих років і процвітання центру бажали українською, російською, білоруською, болгарською, кримськотатарською й ромською мовами.

Колектив нашої бібліотеки намагався в короткій презентації ознайомити гостей свята з історією Польщі: ми запросили всіх переглянути анімаційний фільм «Анімована історія Польщі за 10 хвилин», а учні Семенівської школи Світлана Подоляк та Ганна Пльохова підготували інформативну добірку «Цікаві факти про Польщу». Оплесками присутні зустріли польську народну пісню «Гей, соколи», яку виконала Ганна Пльохова польською мовою.

За спільною українською та польською традицією гостинності, всіх гостей святкового відкриття центру було запрошено скуштувати справжніх польських «kawu i herbatu» – кави та чаю.

У межах проекту також відбулося відкриття курсів польської мови (сформовано 2 групи по 10 осіб і запрошено викладача польської мови), поповнення фондів бібліотеки підручниками польської мови та художньою й публіцистичною літературою польською мовою, а також сформовано 2 групи по 10 осіб для проведення занять зі співу та рукоділля для відродження втраченої культурної спадщини поляків Мелітопольщини.

Після святкового відкриття ми плануємо провести установчі збори зацікавлених мешканців громади для подальшої реєстрації громадської організації, а також налагодити контакти з консульством Польської республіки для співпраці щодо розвитку товариства.

Хотілося б висловити подяку організаторам проекту за вагомий внесок в освіту бібліотекарів, що дає змогу навчатися нового, рухатися вперед і допомагати громаді отримувати багато нових знань і цікавої інформації.

Рашевська Наталія
завідуюча бібліотекою

Спаська сільська
бібліотека-філія № 18
72334,
Мелітопольський район,
с. Спаське,
вул. Вишнева, 68
biblioteka-spaske@mail.ru

СЕЛО СПАСЬКЕ – МІСЦЕ, ДЕ Я ВИРІС

19 листопада 2016 року в сільському клубі села Спаське відбулася презентація проекту «Жива історія нашого села» – результат місяця роботи зі збору фотографій і виготовлення альбому випускників нашої школи.

Автор ідеї заходу – я, Рашевська Наталія, – бібліотекар Спаської бібліотеки-філії № 18 – учасниця проекту «Співпраця бібліотек і музеїв Мелітопольщини як ресурс розвитку освіти дорослих», яка виграла міні-грант і отримала фінансову підтримку для реалізації заходу.

Основна мета виготовлення альбому, над яким працювали колишні й майбутні випускники – налагодження діалогу поколінь і об'єднання громади навколо бібліотеки.

Під час збору фотографій жителі села охоче йшли на контакт, позитивно відгукувалися про ідею створення альбому випускників і ділилися не лише фотографіями своїх випусків, а й фотографіями зі свого життя, пов'язаного з селом. У результаті накопичилося дуже багато різних фотографій.

Паралельно з підготовкою до виготовлення альбому було ухвалено рішення про створення групи «Село Спаське – місце, де я виріс» у соціальній мережі «Однокласники», де було викладено всі фотографії, якими поділилися жителі села і яка й зараз поповнюється не лише фотографіями з моїх архівів, а й з архівів користувачів групи. Група мала грандіозний успіх. Тільки за тиждень існування сторінка групи «Село Спаське – місце, де я виріс» набрала 33 тис. переглядів лише з України, 2346 переглядів з Росії, 308 – з Канади, 231 – з Ізраїлю, 139 – з Молдови, 129 – з Греції, також заходили люди з Німеччини, США, Білорусі. І це всі ті, хто має те чи інше відношення до нашого села. Я, як адміністратор групи, отримала дуже багато позитивних відгуків і вражень.

Фотоальбом випускників продовжував набирати силу для своєї реалізації. Було зібрано 58 фотографій випусків різних років. Найдавнішій фотографії виповнилося 77 років, вона 1939 року й потребувала серйозної реставрації. Оскільки всі фотографії вимагали того або іншого втручання професіоналів, то ми вирішили довіритися їм. А от альбом отримав своє життя в палітурній майстерні. Так вирішили випускники, які навчалися в нашій школі й брали участь у реалізації проекту. Хочу відзначити їх особисто: Єременко Тетяна – медична сестра фізіопроцедурного кабінету, Любишко Тетяна – молодша

медсестра, Госович Оксана – домогосподарка, Чепурна Галина – працівниця сільського клубу, Кликова Євгенія – художній керівник, а також учні 10-11 класу, майбутні випускники Спаської школи – Єременко Аліна, Кушнір Ніна, Чуприна Настя, Шушлягіна Поліна. Вирішили, якщо зробити хороший добротний альбом, то він прослужить ще багато років для майбутніх поколінь та буде відмінним результатом для досягнення мети проекту - об'єднання поколінь.

Виникали питання щодо оформлення сторінок альбому, розміщення фотографій, їх підпису. Усі вони розв'язувались спільно: так зокрема було вирішено залишити порожніми сторінки для

фотографій тих випусків школи, які ми не змогли знайти, а це випуски 1972 та 1998 років. Ми сподіваємося, що відгукнуться ті, хто закінчив Спаську школу в цей час.

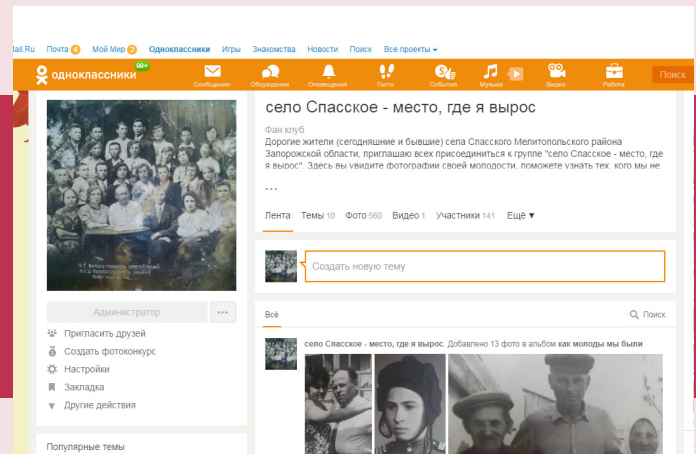
Цей проект є довгостроковим, бо для майбутніх випусків теж залишені чисті сторінки й стоїть завдання – поповнювати своїми випускними фотографіями альбом випускників «Жива історія нашого села».

На сьогодні день альбом мають можливість подивитися всі охочі. Ті, хто вже мав змогу ознайомитись з ним, залишили виключно позитивні відгуки. У групу «Село Спаське – місце, де я виріс» в соціальній мережі ми виклали альбом у цифровому форматі, що дає можливість переглянути його тим вихідцям з нашого села, які зараз живуть за його межами.

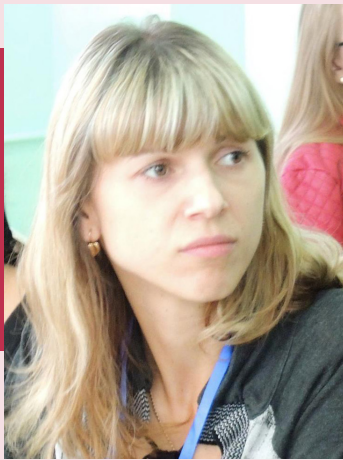
Під час презентації альбому на святкуванні в сільському клубі Дня працівника сільського господарства у глядацькій залі був аншлаґ. Я була ведучою всієї програми й на початку свята зробила презентацію сучасних послуг нашої сільської бібліотеки. Усі присутні змогли дізнатися про новітні форми роботи бібліотеки, які інноваційні послуги вона пропонує, які відбуваються заходи, про роботу гуртків і проведення майстер-класів. Мій виступ та яскрава презентація підтвердили, що бібліотека сьогодні – це не просто «хата-читальня», а сучасний інформаційний центр. Сільська бібліотека тісно співпрацює зі школою й спільно проводить багато заходів як інформаційних, так і театралізованих, зокрема працює краєзнавчий гурток для дітей, і для дорослих – з рукоділля та основ в'язання гачком. У цьому році разом з краєзнавчим гуртком ми відвідали з екскурсіями Національний історико-археологічний заповідник «Кам'яна Могила» і біосферний заповідник «Асканія-Нова».

Так, у результаті реалізації проекту більша частина населення села дізналася про послуги бібліотеки й про те, що бібліотека сьогодні є не лише інформаційним центром, а й може втілювати в життя різноманітні ідеї.

Цей проект додав нового імпульсу життю бібліотеки, а також підвищив імідж бібліотеки як центру громадської активності на селі й підвищив читацький попит.

Наталія Ламаш
бібліотекар

Мелітопольська
центральна районна
бібліотека

72350
Запорізька область
Мелітопольський р-н
смт. Мирне
вул. Південна,1
тел.(0619)4-94-8-66
kniga11.blogspot.com
zentr-biblioteka@list.ru

З УКРАЇНОЮ В СЕРЦІ

Не забувайте незабутнє
І не знецінюйте коштовне.

Л. Костенко

Поштовхом для написання проекту «З Україною у серці» стала ідея створення при Мелітопольській центральній районній бібліотеці національно-патріотичного центру, налагодження взаємозв'язку з військовими 37 окремого мотопіхотного батальйону 56 окремої мотопіхотної бригади, яка розташована в безпосередній близькості від смт. Мирне; популяризація нових форм роботи бібліотеки та налагодження діалогу різних поколінь місцевих мешканців шляхом проведення спільних заходів на базі бібліотеки.

Заходи патріотичної акції «З Україною в серці» було заплановано провести в три етапи: 17 листопада 2016 р. – майстер-клас з виготовлення печива для бійців АТО «Печиво для солдата», 22 листопада 2016 р. – другий майстер-клас «Оберіг на згадку» з виготовлення листівок-побажань для воїнів АТО, а 24 листопада 2016 р. – фінальний вечір-зустріч поколінь «Зростаємо патріотами».

Під час майстер-класу «Печиво для солдата» діти разом з дорослими читачами бібліотеки безпосередньо в читальній залі випекли 5 кілограмів печива за старовинним рецептом, який було визнано найкращим у ході конкурсу серед місцевих господинь, і прикрасили його елементами української символіки. На майстер-класі «Оберіг на згадку» учні з історичного гуртка «Пошук» Мирненської ЗОШ виготовили своєрідні листівки-обереги.

На заключний захід проекту були запрошені учасники бойових дій з аварійно-рятувального загону Головного управління ГСЧС у Запорізькій області Олександр Ламаш, Павло Сахно, Денис Морозов, Сергій Кузьменко і представник 56-ї окремої мотопіхотної бригади Олег Майборода, учні та вчителі Мирненської ЗОШ, вихованці обласного центру соціально-психологічної реабілітації дітей, мешканці селища Мирне, учасниці жіночого клубу ветеранів при бібліотеці «Надія».

На знак вдячності за відвагу й героїзм діти вручили військовим солодкі подарунки та листівки-обереги, які були виготовлені на попередніх

майстер-класах. Військовослужбовці дуже щиро сприйняли ці теплі дитячі вітання, й не стримуючи емоцій, висловили свою подяку і захоплення від зробленої дітьми роботи. Учасник бойових дій капітан Денис Морозов звернувся до присутніх зі словами-закликами: «На нашу долю випало жити в нелегкі часи, але, як казала ще в школі моя вчителька історії, «часи не обирають – у них живуть»... Бути патріотом – це не тільки брати багнети, коли Батьківщина кличе, патріоти – це і ті, хто ці багнети точить, і ті, хто сіє і вирощує хліб, це ті, хто виховує і навчає дітей, це ті, хто лікує хворих і рятує тих, які потрапили в біду, це ті, хто любить свою країну і не просто говорить, а знаходить можливості й діє. Адже країна – це не

просто паспорт або громадянство, країна - це всі ми разом з вами».

Захід супроводжувався концертом, під час якого звучали авторські пісні Лідії Суховій «Заспіваймо, мамо!» та «Від таврійських степів до Карпат», учениця 9 класу Мирненської ЗОШ Шилко Віолета продекламувала авторський вірш «За сином плаче мати», присвячений бійцям АТО, лунали віршики від найменших учасників заходу – Ламаш Яни, Гапонова Микити, Сечіної Віталіни, Мельникова Сергія й була виконана вокально-хореографічна композиція «Як у нас на Україні», підготовлена від Мирненським будинком культури.

Наприкінці заходу всі учасники прилучилися до Акції «Повертайся живим», залишивши теплі та щирі побажання на державному прапорі, який разом з виготовленим печивом та листівками-оберегами було надіслано в зону АТО бійцям 37 мотопіхотного батальйону 56 мотопіхотної бригади.

Дружню невимушену атмосферу для спілкування допомогло створити спільне смачне частвування, під час якого за одним столом були об'єднані різні вікові групи. Дуже емоційно виступили наприкінці заходу учасниці клубу ветеранів при бібліотеці, які висловили в авторських віршах свою повагу та дяку працівницям бібліотеки, що також додало ефекту родинного затишку.

Реалізуючи цей проект, бібліотека стала осередком налагодження партнерських відносин між різними категоріями громади, заохотила користувачів до участі в масових заходах патріотичного спрямування, популяризувала нові форми роботи. Наразі планується продовження подальшої співпраці з партнерськими організаціями, розробка та проведення спільних заходів і проектів з національно-патріотичного виховання й поширення досвіду співпраці через ЗМІ та Інтернет.

Проект було реалізовано в тісній співпраці з усім творчим колективом Центральної районної бібліотеки, зокрема за активної підтримки учасниць проекту – Бондаренко Ганни та Кушнирєвої Марини.

Захарова Світлана
завідувач
молодшого відділу

Центральна міська
дитяча бібліотека
ім. Гайдара
м. Мелітополь
пр-т. Богдана
Хмельницького, 5
тел. 42-0 4-25
melbibgaidara.ucoz.com
bibliotekamalvina@gmail.com

ПЕТРИКІВКА — СПАДЩИНА ЧИ СУЧАСНІСТЬ? ДІЗНАЙСЯ В ДИТЯЧІЙ БІБЛІОТЕЦІ!

Завдяки участі в проекті, у мене з'явилась можливість реалізувати свою ідею – показати всім, що наша бібліотека може бути не тільки місцем зустрічі з цікавою книгою, а й має можливість запропонувати всім охочим знайомство з її автором у цікавому й незвичному форматі.

26 листопада 2016 року відбулася довгоочікувана зустріч з відомою харківською художницею Олесею Вакуленко, яка працює в жанрах українського декоративного розпису, книжної та станкової графіки, витинанки, батику, розпису одягу та графічного дизайну. Але вона не просто художник, дизайнер, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України, автор кількох популярних анти-стрес розмальовок за мотивами українського традиційного мистецтва та ілюстрацій до численних книг, а також дуже цікава й неординарна особистість і чудовий оповідач. Олеся послідовниця своїх батьків – заслужених майстрів народного мистецтва України. Вона мала багато персональних виставок не лише в кращих виставкових залах України, а й за кордоном.

Анти-стрес розмальовки набули популярності декілька років тому. Вони являють собою особливі візерунки, розмальовуючи які, людина розслабляється й відволікається від проблем і тривог. Художниця Олеся Вакуленко першою в Україні вирішила створити анти-стрес розмальовки за мотивами традиційного національного петриківського розпису. Її книга «Я люблю Україну: розмальовка для душі», яка вийшла минулого року у Львівському видавництві «Урбіно», за визначенням ТСН була названа однією з 20 кращих книг в Україні 2015 року. А вже цього року побачила світ її друга книга розмальовок «Український міфосвіт». У ній представлені краса й багатство українських міфічних образів, адже, за визначенням автора «ми всі добре знаємо давньогрецькі міфи, а своїх не знаємо. А в нас стільки цікавого: у книзі ви зустрінете і птицю Гамаюн, і жар-птицю, і Мавку, і яйце-райце...».

Проект передбачав проведення серії з двох подібних заходів для двох різних груп цільової аудиторії. Одним із завдань проекту ми визначили популяризацію змістовного родинного дозвілля, позиціонуючи, таким чином, дитячу бібліотеку як місце для сімейного спілкування. Тому

аудиторією першого заходу стали 20 дітей і 10 дорослих різних соціальних категорій – батьки й діти з багатодітних сімей, сімей внутрішньо переміщених осіб. Захід складався з двох частин. У першій частині художниця Олесья Вакуленко провела презентацію своїх книг «Я люблю Україну: розмальовка для душі» та «Український міфосвіт», а також нових розмальовок. У другій частині заходу дітлахи та дорослі спільно взяли участь в арт-терапевтичному майстер-класі з колективного розпису авторських графічних робіт Олесі. Після зустрічі з Олесею всі отримали позитивні емоції та гарний настрій, а результати їхньої творчої співпраці було вирішено розмістити в залах бібліотеки.

Друга зустріч відбулася для учасників проекту – бібліотекарів міських і районних бібліотек і музеїв та сімей постійних читачів бібліотеки. У першій частині також відбулася презентація книг Олесі Вакуленко. Крім цього, Олесья ознайомила присутніх з історією та основними принципами петриківського розпису, що вже давно став візитною карткою України. У другій частині заходу дітлахи знову взяли участь в арт-терапевтичному майстер-класі з колективного розпису авторських графічних робіт Олесі, а дорослим було запропоновано намалювати спільне символічне «Дерево життя» в техніці традиційного петриківського розпису. Багато дітей також виявили бажання долучитися до створення цього спільного твору й помалювати фарбами та пензликами. Під керівництвом художниці всі старанно намагалися повторювати за майстринею чіткі рухи. Батьки із задоволенням малювали разом з дітьми. Усі учасники отримали масу задоволення від спільного творчого процесу.

Потім у соціальних мережах нам надходили такі відгуки: «Ну що може бути більш душевним та родинним теплим, ніж колективне створення творчого шедевру в колі друзів?»; «От якби усі батьки могли знаходити час для спільного заняття творчістю зі своїми дітлахами – скільки було б щасливих родин і щасливих людей!»; «Відвідати бібліотеку у вихідний – гарний привід побачити гарних людей!!! Зустріч з яскравою особистістю подарувала всім відвідувачам дитячої бібліотеки море позитивних емоцій, цікавих відкриттів, нових знань і навіть можливість відчувати себе справжнім художником!»...

Коштом проекту ми також змогли придбати серію книг художниці для всіх публічних бібліотек міста, щоб малеча (та дорослі) з інших мікрорайонів теж мали можливість у своїх бібліотеках долучитися до цікавого виду творчості. Так у результаті реалізації нашого проекту мешканці міста дізналися про нові можливості бібліотек, що бібліотека є центром спілкування й може втілювати в життя різноманітні ідеї. Завдяки цій зустрічі зріс інтерес до бібліотеки, з'явилися нові можливості для спілкування.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Проектна команда від Благодійного об'єднання «Соціальний фонд» та Науково-методичного центру освіти дорослих МДПУ ім. Б. Хмельницького у складі Любові Кучиної, Наталі Іванової, Анастасії Ткаченко, Катерини Кучиної під керівництвом Сергія Прийми висловлює щире подяку всім, хто долучився до впровадження проекту в місті Мелітополі та Мелітопольському районі Запорізької області.

У процесі підготовки до участі в проекті ми ставили собі за мету розширення мережі партнерських зв'язків Центру й створення на базі бібліотек і музеїв міста Мелітополя та Мелітопольського району своєрідних «опорних пунктів» для пропагування цінності ідеї навчання впродовж життя. Ми впевнені, що учасники проекту вже стали нашими однодумцями й готові для подальшої співпраці.

Під час реалізації проекту нашими надійними партнерами стали відділ культури Мелітопольської міської ради Запорізької області (начальник Михайло Семікін), Мелітопольський міський краєзнавчий музей (директор Лейла Ібрагімова), Централізована бібліотечна система міста Мелітополя (директор Інна Єфименко), Мелітопольська Центральна районна бібліотека (директор Ольга Даниліна), Національний історико-археологічний заповідник «Кам'яна Могила» (генеральний директор Ярослав Михайлов). З їхньою допомогою ми сподіваємось перетворити заклади культури на таких-собі «агентів для змін», які у своїй роботі надалі стануть також опорними пунктами для освіти дорослих.

Виходячи з того, що місія культури полягає в наданні змоги людині й суспільству осмислити власний досвід, уявити й спланувати своє майбутнє в мінливому світі, наша команда сподівається, що завдяки участі в заходах проекту культурні інституції міста й району допоможуть нашому суспільству рухатися в бік сталого розвитку й стати більш зрілим і відповідальним.

На жаль, процес досягнення реальних позитивних змін (і не лише у сфері освіти чи культури) є досить повільним, часто його гальмування відбувається навіть на високому загальнодержавному рівні, попри задеклароване впровадження стратегій розвитку чи стратегій реформ відповідних галузей. Але ми сподіваємось, що наші очікування щодо подальшого розвитку організаційного потенціалу культурних інституцій у майбутньому виправдаються, зокрема через їх співпрацю з інститутами громадянського суспільства, окремими активними представниками місцевих громад і в партнерстві один з одним.

Звичайно, наш проект не є прямим способом розв'язання всіх суспільних проблем. Досвід його реалізації – це наш внесок у процес налагодження діалогу й зміцнення в суспільстві розуміння великого потенціалу культури для суспільного добробуту й розвитку місцевих громад.

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ «ЛІДЕР» МЕЛІТОПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

м. Мелітополь, вул. Інтеркультурна, 68, оф. 156, тел.: 067-280-67-60
e-mail: mdpu_adult@ukr.net сайт: www.лідер.укр facebook.com/codmdp

Основне завдання Центру полягає в наданні послуг неформальної освіти для населення, проведення досліджень, спрямованих на виявлення освітніх потреб жителів регіону. Навчання, спрямоване на формування компетенцій, необхідних для успішного працевлаштування й особистісного розвитку. Використовуються групові та індивідуальні форми навчання. Кваліфіковані викладачі-практики застосовують сучасні методики й підходи до навчання дорослих. Терміни й графіки навчання визначаються відповідно до освітньої програми й запитів слухачів. Слухачі отримують Свідоцтво про проходження навчання.

Основні категорії діяльності

Курси іноземних мов (англійська мова, німецька мова, українська мова)

Професійні курси, підвищення кваліфікації

- Бухгалтерський облік, економіка
- Психологія, особистісний розвиток

Комп'ютерні курси

- Комп'ютерна грамотність
- Програмування
- Автоматизація підприємства (1 С та ін.)

Громадянська освіта

- Громадянська участь, зацікавленість у громадянській активності
- Знання політики, навички участі в політичному житті
- Комунікація
- Критичне мислення
- Особистісне зростання
- Правова культура
- Солідарність, співпраця
- Соціальні проекти з розвитку громадянських компетентностей; професіоналізація освіти дорослих; налагодження діалогу з владою, громадами й мас-медіа; підвищення організаційної спроможності громадських організацій.

БЛАГОДІЙНЕ ОБ'ЄДНАННЯ «СОЦІАЛЬНИЙ ФОНД»

м. Мелітополь, вул. Сухова, 157, тел.: 096-398-59-69
e-mail: lubov_kuchina@mail.ru сайт: www.socfond.org.ua facebook.com/SocFond

Науково-популярне видання

Співпраця бібліотек і музеїв Мелітопольщини як ресурс розвитку освіти дорослих

За загальною редакцією С. Прийми

Колектив упорядників: Л. Кучина, Н. Іванова, К. Кучина, А. Ткаченко

Відповідальний редактор Н. Іванова
Коректор І. Черненко
Макетування та дизайн Т. Однорог

Зміст публікацій є предметом відповідальності авторів статей
і не обов'язково відображає погляди DVV International.

Підписано до друку 05.12.2016 р., Формат 84*108/20
Папір крейдований. Гарнітура Segoe UI. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 4,2
Наклад 500 примірників. Замовлення № 1940

Видавець

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Адреса: 72312, Запорізька обл., м. Мелітополь, вул. Гетьманська, 20, тел. (0619) 44 04 64
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виробників
і розповсюджувачів видавничої продукції від 16.05.2012 р. серія ДК № 4324

Надруковано ФО-П Однорог Т.В.

72313, м. Мелітополь, вул. Героїв Сталінграду, 3а, тел. (067) 61 20 700
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виробників і розповсюджувачів видавничої продукції від 29.01.2013 р. серія ДК № 4477

Eugenia Sukhanova с Натальей Ивановой и Оксаной Бецей.

26 ноября в 16:23 · Мелитополь

Щиро дякуємо гостиній дитячій бібліотеці "Мальвіна" за зустріч з чудовою дівчиною, цікавою особистістю, художницею, дизайнером, авторкою відомих по всій країні антистрес-розмальовок з Харкова - Олесею Вакуленко!

Олеся Вакуленко добавила 11 новых фото — с Светланой Захарова Ивановой.

28 ноября в 0:26 · 🌐

Вчора в душевному місті Мелітополі відбулася презентація моїх "душевних" (бо для душі) розмальовок "Український міфосвіт" та "Я люблю Україну" (Львів, видавництво "Урбіно"). Спасибі за запрошення та дуже теплий прийом колективі Мелітопольської міської центральної дитячої бібліотеки "Мальвіна" та особисто Светлана Захарова Иванова - за те, що зігрівала своєю посмішкою прямо від самої зустрічі серед п'ятми вокзалу аж о 05:50 ранку...

Игорь Мирошник Дякую, Олеся, за цікаву зустріч! Нам з сином дуже сподобались "безжалісні муки лекцією" про міфологію (не тільки нам, а й деякі мої знайомі розказали мені що теж були у захваті), малювання красками (нескінченно довго можна було дивитись на Вашу роботу пензликами), розмальовування олівцями та сама атмосфера спілкування. Наступного разу візьмемо з собою друзів. Успіхів Вам та творчого натхнення!

[Показать перевод](#)

Нравится · Ответить · 🇺🇦 3 · 28 ноября в 13:11

Ольга Зверева Я пишаюсь нашим краєзнавчим музеєм!!!
[Показать перевод](#)

Нравится · 🇺🇦 3 · 12 ноября в 18:41

Галина Чикаева Кравеческий музей -спасибо за Вашу работу
[Показать перевод](#)

Нравится · 🇺🇦 3 · 13 ноября в 8:42

Анна Каширская Спасибо, очень хорошо, что вы есть
[Показать перевод](#)

Нравится · 🇺🇦 1 · 13 ноября в 16:57

Аліна Землянська Узунколева клас! прямо як у романі Міли Іванцової "Живі книги". а може, це авторка надихнула?

[Показать перевод](#)

Нравится · Ответить · 🇺🇦 4 · 18 октября в 17:44

ВИДАВНИЦТВО

МЕЛІТОПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

